

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De SS. apostolis Petro & Paulo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

Basilidis
martyriū.

Non longo temporis intervallo interposito, Basilides, cum satellites socij sui certa de causa iusiurandum ab ipso exigent, asseueranter affirmat, omnino sibi non lice- re iurare: Christianum enim se esse, & hoc se pro palam fateri. At illi primò eum et- iam num iocari putabant. Verùm ubi illud constanter asserit, abducitur ad Iudicem, & coram illo intentionem confessus, in vincula conijcitur. Cum fratres in Domino ad eum aduentarent, causamq; repentinè & admirabilis huius mutationis sciscitarentur, fertur respondisse: Potamiœnam triduo post martyrium noctu ei assistentem, coro- nam ipsius capiti imposuisse, dixisseq; se pro eo gratiam à Domino postulasse, postu- latam obtinuisse: & Dominum non longo tempore post eum ad suam gloriam rece- prurum. Post illa, ubi fratres sigillum in Domino ei impertiuerant, postero die securi percussus, præclara martyrij corona donatus est. Alij item complures Alexandria eis- dem temporibus, utpote quibus Potamiœna secundum quietem apparuisset, eosque fuisset impensè ad Dei verbum amplexandam cohortata, frequentes ad fidem Chri- sti accessisse commemorantur.

VITA SANCTORVM APOSTOLORVM PETRI
ET PAULI, PER EGESIPPVM SCRIPTA LIB. III.
De excidio Hierosolymitano, cap. 2.

IVNII 29.
Petrus &
Paulus do-
cti Romæ.

Simon Ma-
gus.

RANT Neronis temporibus Romæ Petrus & Paulus doctores Christianorum, sublimes operibus, clari magi- sterio: qui virtute suorum operum Imperatorem aduer- sum fecerant, captum magi Simonis delinimentis, qui sibi animum eius conciliauerat. Cui ad iumentum victoria, subiectiones gentium, vitæ longauitatem, salutis custo- diam ferilibus artibus pollicebatur, atque ille credebatur, qui vim rerum nesciret examinare. Denique summum apud eum tenebatur amicitie locum: quandoquidem etiã præfulsem suæ salutis, vitæq; custodem arbitrabatur. Sed ubi Petrus eius vanitates & flagitia detexit, & species il- lum rerum mentiri, non solidum aliquid aut verum effi-

cere demonstrauit, ludibrio habitus, & digno est consumptus mœnore. Et quanuis in alijs terrarum partibus Petri esset expertus potentiam, tamen præueniens Romam, au- sus est iactare, quòd mortuos resuscitaret.

Defunctus erat id temporis Romæ adolescens nobilis, propinquus Cæsaris, cum v- niuersorum dolore. Admonuere pleriq; experiendum, vtrum posset resuscitari. Ce- leberimus in his operibus habebatur Petrus: sed apud gentiles nulla facti huiusmodi deferebatur fides. Dolor exegit remedium: perrextum est ad Petrum. Fuere qui etiam Simonem accersendum putarent: vterque assuerunt. Ait Petrus Simon: qui se de sua iactaret potètia, priores sese partes dare: vt si posset, mortuum resuscitaret. Si ille non resuscitaret, se non de futurum, vt Christus opem ferret defuncto, quo posset resurge- re. Simon, qui putaret apud vrbe gentiliū plurimū suas valituras artes, condi- onem proposuit, vt si ipse resuscitasset mortuum, Petrus occideretur, qui magna po- tentia (sic enim appellabatur) laceffendo iniurias irrogauisset: sin vero praualuisset Petrus, in Simonem pari genere vindicaretur. Acquieuit Petrus, adoratus est Simon. Accessit ad lectulum defuncti, incantare atque immurmurare dira carmina vt cœpit, visus est caput agitare, qui mortuus erat. Clamor ingens gentiliū, quòd iam viueret, quòd loqueretur cum Simone. Ira & indignatio in Petrum, quòd ausus esset confer- re sese tantæ potestati. Sanctus Apostolus poposcit silentium, & dixit: Si viuus defun- ctus, loquatur: si resuscitatus est, surgat, ambulet, fabuletur. Phantasma illud esse, non veritatem, quòd videatur caput mouisse. Denique separetur, inquit, Simon à lectulo, & tunc ne id quidem ostentui futurum. Abducitur Simon à lectulo, manet sine spe- cie motus alicuius, qui mortuus erat. Adstitit Petrus longius, & intra se paulisper ora- tioni intentus, cum magna voce ait; Adolescens, surge: sanctus te Dominus Iesus. Et statim surrexit adolescens, & locutus est, ambulauit, & cibum sumpsit: & dedit eum Petrus matri suæ. Qui cum rogaretur, vt ab eo non discederet, ait, Non derelinque- tur ab eo, qui eum fecit resurgere, cuius nos serui sumus. Secura esto mater de filio, non verearis: habet custodem suum. Et cum populus in Simonem insurgeret, vt lapi- dare.

Simoni Ma-
go quatum
tributum
Romæ.

S Petrus
excitat
mortuum.

daretur, ait Petrus, Satis est ad poenam eius, quod cognoscit suas artes nihil valere: viuat, & Christi regnum crescere videat vel inuitus.

Torquebatur Magus Apostoli gloria: collegit sese, atque omnem excitans carminum suorum potentiam, congregat populum, offensumque; se dicit à Galilæis relicturum se urbem, quam tueri soletur. Diem statuit, pollicetur volatum, quo supernis sedibus inuheretur: cui quando vellet, caelum pateret. Conscendit statuto die montem Capitolinum, ac se de rupe deiciens, volare coepit; Mirari populus, & venerari plerique, dicentes Dei esse potentiam, non hominis, qui cum corpore volitaret: nihil tale fecisse Christum. Tunc Petrus in medio stans, ait; Iesu Domine, ostende ei vanas artes suas esse, ne hac specie populus iste, qui crediturus est, decipiatur. Decidat Domine, sic tamen, vt nihil se potuisse viuens recognoscat. Et statim in voce Petri implicatis remigijs alarum, quas sumperat, corruit: nec exanimatus est, sed fracto debilitatoque; cruce, Aritiam concessit, atque ibi mortuus est.

Quo comperto, deceptum se Nero & destitutum, dolens tanti casum amici, sublatumque; sibi virum vtilem & necessarium Republicae; indignatus, quarere coepit causas, quibus Petrum occideret. Et iam tempus aderat, quo sancti vocarentur Apostoli Petrus & Paulus. Denique; dato vt comprehenderetur praeepto, rogabatur Petrus, vt sese alio conferret. Resistebat ille, dicens, nequaquam se facturum, vt tanquam metu mortis territus cederet: bonum esse pro Christo pati: qui pro omnibus se morti obtulisset: non mortem illam, sed immortalitatem futuram tanquam indignum, vt ipse fugeret passionem sui corporis, qui multos doctrina sua copulerit se hostias pro Christo offerre, debere sibi secundum Domini vocem, vt & ipse in passione sua Christo gloriam atque honorem daret. Hac & alia Petrus obtexere, sed plebs laetans quarens, ne se relinqueret, & fluctuantem inter procellas gentilium destitueret: victus steribus Petrus, cessit: Promisit se urbem egressurum. Proxima nocte salutatis fratribus & celebrata oratione, proficisci solus coepit. Vbi vetum est ad portam, videt sibi Christum occurrere, & adorans eum, dixit; Domine, quod vadis? Dicit ei Christus; Iterum venio crucifigi. Intellexit Petrus de sua dictum passione, quod ea Christus passurus videre. tur, qui patitur in singulis, non vni; corporis dolore, sed quadam misericordiae compassione, aut gloriae celebritate; Et conuersus, in urbem rediit; captusque; a persecutoribus cruci adiudicatus, poposcit vt inuersis vestigijs cruci affigeretur, quod indignus esset, qui simili modo crucifigeretur, vt passus est Dei filius. Quo impetrato, vel quia ita debebatur, vt Christus praedixerat, vel quia persecutor non inuitus indulget poenarum incrementa, & ipse Paulus, alter cruce, alter gladio necatus est.

Simon Magus dum vult volare, corruit: deinde moritur.

Vide Neronis nequiti- am.

Iohan. 21.

In huius rei memoriam extat adhuc hodie Romae extra portam Appianam cretium facellum, quod vulgo appellatur, Domine quod vadis?

ITEM VITA D. PETRI APOSTOLORVM PRINCIPIS, PER D. HIERONYMVM SCRIPTA, *Lib. De Viris illustribus.*

SIMON Petrus filius Iohannis, prouincia Galilææ, vico Bethsaida, frater Andreae Apostoli, & princeps Apostolorum, post episcopatum Antiochenis ecclesiae & praedicationem dispersionis eorum, qui de circumcisione crediderant in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia & Bithynia, secundo Claudij anno, ad expugnandum Simonem Magum Romam pergit, ibique viginti quinque; annis cathedram sacerdotalem tenuit, vsque; ad vltimum annum Neronis, id est, decimum quartum. A quo & affixus cruci, martyrio coronatus est, capite ad terram verso, & in sublimi pedibus eleuatis: asserens se indignum, vt sic crucifigeretur, vt Dominus suus.

S. Petrus primo Antiochenam rexit ecclesiam.

Deinde Romanam.

Scriptit duas epistolas, quae catholicae nominantur quarum secunda à plerisque; eius esse negatur, propter styli cum priore dissonantiam. Sed & euangelium iuxta Marcum, qui auditor eius & interpretis fuit, huius dicitur. Libri autem eius, e quibus vnus Actuum eius inscribitur, alius Euangelij, tertius Praedicationis, quartus Apocalypsis, quintus Iudicij, inter apocryphas scripturas reputantur. Sepultus Romae in Vaticano, iuxta viam triumphalem, totius Urbis veneratione celebratur.

Ecclesia iam olim vtrunque Epistolam tribuit Apostolo Petro.

Mmm

VITA

VITA SANCTI PAULI APOSTOLI, PER D.
HIERONYMUM SCRIPTA, LIB. DE VIRIS
illustribus.

Acto. 9.
Act. 7. & 9.

Acto. 13.

Gala. 2.

Acto. 24.
27. & 28.

2. Tim. 4.

AVLVSApostolus, qui antè Saulus, extra numerum duodecim Apostolorum, de tribu Benjamin & oppido Iudæa Giscalis fuit. Quo à Romanis capto, cum parentibus suis Tarsum Ciliciæ commigravit, à quibus ob studia legis missus Hierosolymam; à Gamaliele viro doctissimo, cuius Lucas meminit, eruditus est. Cum autem interfuisset neci martyris Stephani, & acceptis à pontifice templi epistolis, ad persequendos eos, qui Christo crediderant Damascum pergeret, reuelatione compulsus ad fidem, quæ in Actibus Apostolorum scribitur, in Vas electiōis de persecutore translatus est. Cumque primùm ad prædicationem eius Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset, ab eo, quòd cum Christi fidei subegerat, sortitus est nomen, Paulus: & iuncto sibi Barnaba, multis vrbibus peragratis, reuertensq; Hierosolymam, à Petro Iacoboq; & Iohanne gentium Apostolus ordinatus.

Et quia in Actibus Apostolorum plenissimè de eius conuersatione scriptum est, hoc tantùm dicam, quòd post passionem Domini vigesimo quinto anno, id est, secundo Neronis, eo tempore, quo Festus procurator Iudæa successit Felici, Romam vincetus mittitur, & biennium in libera manens custodia, aduersus Iudæos de aduentu Christi quotidie disputauit. Sciendum autem in prima satisfactione, necdum Neronis imperio roborato, nec in tanta erumpente scelera, quanta de eo narrat historia, Paulum à Nerone dimissum, vt euangelium Christi in Occidentis quoq; partibus prædicaret, sicut ipse scribit in secunda epistola ad Timotheum, eo tempore, quo & passus est, de vinculis dictans epistolam. In prima mea satisfactione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt, non eis imputetur. Dominus autem mihi affuit, & confortauit me, vt per me prædicatione compleretur, & audirent omnes gentes, & liberatus sum de ore leonis. Manifestissimè leonem propter crudelitatem Neronem significans. Et in sequentibus Liberatus sum de ore leonis. Et statim Liberauit me Dominus ab omni opere malo, & saluauit me in regnum suum cæleste, quòd scilicet præsens sibi sentiret imminere martyrium. Nam & in eadem epistola præmiserat, Ego enim iam immolor, & tempus resolutionis meæ instat.

Hic ergo quartodecimo Neronis anno, eodem die, quo Petrus, Romæ pro Christo capite truncatus, sepultusque est in via Ostiensi, anno post passionem Domini trigesimo septimo. Scripsit autem nouem ad septem ecclesias epistolas, ad Romanos vnã, ad Corinthios duas, ad Galatas vnã, ad Ephesios vnã, ad Philipenses vnã, ad Colossenses vnã, ad Thessalonicenses duas, præterea ad discipulos suos, Timotheo duas, Tito vnã, Philemoni vnã. Epistola autem, quæ fertur ad Hebræos, non eius creditur, propter styli sermonisq; distantiam, sed vel Barnabæ, iuxta Tertullianum, vel Lucæ euangelistæ iuxta quosdam, vel Clementis, Romanæ postea Ecclesiæ Episcopi, quem aiunt ipsi adiunctum, sententias Pauli proprio ordinasse & ornasse sermone. Vel certè quia Paulus scribebat ad Hebræos, & propter inuidiam sui apud eos nominis, titulum in principio salutationis amputauerat, scripsit vt Hebræus Hebræis Hebraicè, id est, suo eloquio disertissimè, vt ea, quæ eloquenter scripta fuerant in Hebræo, eloquentius verterentur in Græcum, & hanc causam esse, quòd à cæteris Pauli epistolis, discrepare videatur. Legunt quidam & ad Laodicenses vnã, sed ab omnibus exploditur.

Ex Eusebij Casarens. Ecclesiast. Hist. lib. 2. cap. 23. interprete Iohanne Christophorsono.

Petrus &
Paulus Ro.
mæ occisi.

NERO igitur, qui hoc pacto infestissimus Dei hostis primus prædicatus fuit, ad Apostolos etiam trucidandos incitabatur. Paulum proindè Romæ, eo regnante, securi percussum, & Petrum etiam suffixum cruci, historiarum monumentis proditum

ditum est. Quinetiam insignis ac testata Petri & Pauli inscriptio, quæ in cœmeterijs Romæ ad hoc vsque tempus manet, huius rei gesta fidem facit. Atque hæc ita se habere, confirmat itidem vjr Ecclesiasticus, Caius nomine, qui Zephyrini Pontificis Romani temporibus vixit, in quæ disputatione scriptis prodita, quam cum Proclo, Cataphrygum hæresis, & opinionis patrono habuit, eadem ipsa de locis, vbi sacra Apostolorum, quos supra citauimus, tabernacula locabantur, asserit; Ego, inquit, Apostolorum trophæa perspicuè possum ostendere. Nam si luber in Vaticanum proficisci, aut in viam, quæ Ostiensis dicitur, te conferre, trophæa eorum, qui istam Ecclesiam suo sermone & virtute stabilierunt, inuenies.

Porro Dionysius Corinthiorum Episcopus illos ambos martyrium eodem tempore pertulisse, sic ad Romanos scribens commemorat. Petrum & Paulum, qui Romanos & Corinthios primùm in Ecclesiam Christi inseruerunt, prudenti quadam admonitione impulsit, in vnum locum conclusistis. Nam ambo, cum & nostram Corinthi, & vestram Romæ Ecclesiam fundassent, & eiusdem doctrinæ præceptis, tum nostros animos, tum vestros imbuissent, eodem tempore pariter martyrium subierunt. Atque ista hoc loco intexuimus, quò rei gestæ maior certiorque adiungatur fides.

COMMENTARIVS, QVI TRACTAT SINGVLARITIM CERTAMINA, LABORES ET PEREGRINATIONES, & consummationem sanctorum & principum Apostolorum Petri & Pauli: ex Simeone Metaphrasæ.

NON eos solùm, qui fuere ab initio patres artium, admittimus, & eorum fauimus laboribus; sed etiam, si quid aliud postea inuentum est à posteris, id fouemus & amplectimur. Quinetiam istos, ob id maximè laudamus, & eorum honorificam facimus mentionem, quod quæ sparsim & singulatim ab alijs inuenta sunt, ij coniungentes & concinnantes, in vnum corpus redegerunt, & ei formam dederunt, & artes posteris perfectas reliquerunt. Nos quoque eos sequentes, vt fidelium satisfaciamus desiderio, tanquàm informem materiam, ea, quæ de summis Apostolorum Petro & Paulo, hic & illic decantantur, tractantes, eis formam tribuimus, corpusq; articulis expressum efficitur. Quoniam ergo hoc est nobis institutum, & ad res tantas nostrum studium conferimus, incipiendum est dicere, vndenam primis Christi discipulorum fuerit ad vitam ingressus.

Petrus ergo (vt illius primùm faciam mentionem, cuius primæ fidei commissæ fuit cura Ecclesiæ) fuit quidem genere Hebraus? Palæstinæ autem regionem habitabat Galilæam. Patria verò ei fuit Bethsaida, quoddam paruum & vile oppidulum, eiusdem tribus & patriæ, cuius ij, qui de Simeone gloriantur Patriarcha. Pater autem erat Ionas, non is, qui redditus fuit à ventre balenæ, sed qui ex monstro, quod cadit in intelligentiam, multos liberauit per filium. Fuit autem in diebus Hyrcani, cui aures vnà cum Regno ablatae sunt à fratre. Non is verò solus natus est patri, sed cum eo quoque erat frater Andreas. Cùm autem accepisset Petrus filiam Aristobuli fratris Barnabæ Apostoli, ex ea genuit filium vnum, & vnã filiam. Et Andreas quidem, qui vitam à negotio remotam, & coniugis expertem agebat, fit Iohannis Præcursoris discipulus, qui Baptismum prædicabat ad poenitentiam. A quo cùm audisset illud, Ecce Agnus Dei, dum seruatorem Christum digito indicauit, relicto Baptista Iohanne, secutus est Iesum. Magnus autem ille Petrus, cùm esset acerrimus & diligentissimus, magis versabatur in ijs, quæ ad victum cõparandum pertinent, vt qui & cum vxore habitabat, & senis patris prouideret senectuti. Cùm eum autem aliquãdo ociosum inuenisset Andreas, adduxit ad Christum. Ille verò eum admisit, & Petrum vocauit, eius mentis soliditatem per nomen significans.

Postquam autem fuit relatus in numerum discipulorum, apparet statim vir probus, & feruens spiritu. Quocirca regni cælestis clauis ei creduntur? super mare perinde ac incorporeus, proprijs pedibus ingreditur? Domini transfigurationis spectator efficitur: Patris vocem suis audit auribus; in eos qui peccant, docetur esse patiens; &

niuersi orbis terræ cura ei committitur. Sed hæc quidem, & his plura fufius tractant facer liber Euangeliorum, ipsas quoque rerum causas nobis declarat. Quas quidem in præsentia non exposuimus, cum oratio malit esse breuis, quàm nimis fusa.

Cap. 4.

Cum iam autem magnus Deus & Saluator noster Iesus Christus per voluntariam & salutarem suam passionem, aboleuisset diabolum, qui mortis tenebat imperium, & mortis vincula perfregisset, & tertio die resurrexisset, hic Petrus princeps Apostolorum, cum esset magistri ditatus præsentia, os efficitur reliquorum Apostolorum, vel, vt magis propriè dicam, magister. Et cum deinde duodenarium quidem nume-

A. R. 1.

1. rem conciones Iudæis, qui in Sancti spiritus effusione aderant, & propter eam stupebāt, quòd alijs linguis Dei magnalia annuntiarent, effudisset, & alijs orationibus eis tulisset testimonium, tria millia statim ad fidem in Christum euocauit. Et cum eum, qui erat ab ortu claudus, in speciosa templi porta, vnà cum Iohanne Euangelista curasset, & rursus eos, qui erant congregati, arguendo instruisset, & ad salutem inuitalset: & verum Deum esse Dominum nostrum Iesum Christum ex Mose & Prophetis euidenter ostendisset, non solum miraculi magnitudine, sed orationis quoque vehementia omnes obstupescit, & ad fidem in Christum attraxit, & decies mille virorum Ecclesiam constituit Hierosolymis. Ananiam autem & Sapphiram eius uxorem, qui no-

Ibidem.

9. uam quandam fecerant usurpationem, sibi, inquam, tanquam propria usurpantes, quæ Deo consecrauerant, graui reprehensione statim vita priuauit. Vmbraque eius non solum varios morbos expulit ab hominibus, sed mortuos etiam excitauit. Lidde paralyticum Aeneam verbo curauit. Ioppæ pauperum amantem Dorcadem mortuam excitauit. Cæsareæ Centurionem Cornelium, qui erat gentilis, ad fidem in Christum euocauit cum tota familia, & Spiritu sancto impleuit per baptismum. Quinetiã

Ibidem.

10. fidei portam gentibus aperuit per eam, quæ illi apparuit, vasis linei visionem, in quo erant omnes bestia: terræ, & vocem, quæ de celo vnà cum vase est delata, & eum est adhortata, vt surgens sacrificaret & comederet, nihil eorum esse commune existimans. Ab Herode autem, qui etiã dictus est Agrippa, duabus catenis victus, & in carcerem coniectus, cum diligenter custodiretur à quatuor quaternionibus militum, à diuino Angelo liberatur à vinculis, & à carcere, ei portis sua sponte apertis. Propter Simonem autem sceleratum illum Magum, obit omnes ciuitates Cœlesyria, & præter eam Pontum & Asiam, atque etiam Galatiam. Et cum in eis seminasset verbum fidei, ad ipsam vsque Romam peruenit.

A. R. 12.

Vt eas autem cursim persequamur, hæc sunt; Cum ab Hierusalem venisset Cæsaream Stratonis, & ex ijs, qui ipsum sequebantur, presbyteris Episcopum ei constituit, venit Sidonem. Vbi cum multos curasset, & Episcopum constituisset, venit Berytum. In qua etiam cum ex ijs, qui sequebantur, vnum ordinasset Episcopum venit Byblum. Deinde Tripolim, & apud Marsonem virum quendam prudentem diuersatur. Quem cum fidelibus, qui erant Tripoli Phœnicia, Episcopum constituisset, venit Orthosiam. Deinde Antardum. Deinde in insula, quæ dicitur Aradus. Deinde Balanæas, & illinc Panta. Deinde Laodiceam, in qua cum multos, qui morbis laborabant, & vexabantur à demonibus, curasset, Ecclesiam que congregasset, & Episcopum constituisset, venit Antiochiam Syriæ ciuitatem. Quo in loco Simon quidem magus eos, qui ad eum quærendum ab Imperatore missi fuerant, declinans, constituit fugere in ciuitates Iudææ. Petrus autem Domini Apostolus, cum simul accesset ingressus, multaq; Antiochiæ fecisset curationes, & vnum Deum in tribus personis ijs, qui erant congregati, feliciter annunciasset, & Episcopos ordinasset, Marcianum quidem Syracusis in Sicilia, Pancratium autem Tauromenij, venit Tyanen Cappadocia, & illinc Ancyram Galatię. In qua cum precatone suscitasset mortuum, multosq; catechesi instruisset, & baptizasset, & Ecclesiam constituisset, & Episcopum ordinasset, venit Sinope Ponti ciuitatem. Deinde Amaseã, quæ est in mediterraneis Ponti. Deinde Gangram Paphlagonum. Deinde Claudiopolim Honoriadis. Deinde Nicomediam Bithynia. Deinde Niceam. Deinde cum festinaret ascendere Hierosolyma propter Paschæ festum, reuertens venit Pisinuntem. Deinde per Cappadociam & Syriam, rursus venit Antiochiam. Et illinc profectus, venit Hierusalem.

S. Petri per
grinatio.Cap. 6.
Gal. 1.

Quo in loco, cum iam tertius annus præterisset à vocatione magni Pauli, ab ipso Paulo visitatur, sicut ille ipse dicit; Post tres annos ascendi Hierosolyma ad videndum Petrum, & mansi apud eum dies quindecim. In quibus cum Canones & Ecclesiasticas constitutiones exposuissent, beatus quidem Paulus profectus est ad opus, ad quod

quod vocatus fuerat. Magnus autem Petrus rursus reuersus est Antiochiam. Vbi cum Euodium constituisset Episcopum, venit Synadem Phrygia ciuitatem. Deinde Nicomediam. In qua cum Prochorum ordinasset Episcopum, venit Ilium ciuitatem Helleponti. Quo in loco cum Centurionem Cornelium constituisset Episcopum, reuersus est Hierusalem. Visus est autem ei Dominus in visione, dicens; Surge Petre, vade ad Occidentem. opus enim habet, vt tuis illustretur facibus. & ego ero tecum. Simon autem paulo ante captus ab ijs, qui eum querebant, vt prius diximus, Romam ducitur; vt luat poenas eorum, quæ perpetrauerat. In qua cum fuisset, & arte sua magica multos mente mouisset & decepisset; non solum non dedit poenas, sed etiam à multis deus fuit existimatus. Romanos enim præcursor ille satanæ sua Magia in tantam adduxit admirationem, quin etiam ipsum quoque Claudium vt ei posita statua inter duos pontes in Tyberi inscriberent. Simoni deo sancto. Et hæc quidem Iustinus & Irenæus falsius persequuntur. Nos autem pergamus cœptam persequi narrationem.

Cum ergo quæ visa fuerant, magnus Petrus annuntiasset fratribus, & vale dixisset, rursus venit Antiochiam visitans Ecclesias. Quo in loco cum magnum inuenisset Paulum, certo quodam consilio ab eo arguitur. Deinde cum Tarli Urbanum constituisset Episcopum, & Epaphroditum Andriacæ Lyciæ, & Phygellum Ephësi, quem aiunt à recta via diuertisse, & cum Simone sensisset, & Smyrnæ Apellem, qui erat frater Polycarpi, venit in Macedoniam. Cum Philippis autem Olympum Episcopum constituisset, & Thessalonica Iasonem, & Corinthi Silam, cum enim illic inuenisset apud magnum Paulum permanentem, & Patris Herodionem, nauigauit in Siciliam. Et cum venisset Tauromenium, diuersatur apud Pancratium virum sapientissimum. Quo in loco cum quendam Maximum catechesi instituisset, & baptizasset, & Episcopum ordinasset, Romam appellit. In qua cum quotidie synaxes celebraret, & vnum Deum patrem omnipotentem, & vnum Dominum Iesum Christum filium verum de Deo vero, & vnum spiritum sanctum Dominum & viuificum in synagogis & domi doceret, attraxit multos ad fidem in Christum, & per sanctum baptismum liberauit ab errore idolorum. adeo vt breui tempore ad sanctum baptismum omnes ferè accurrerint, & Deo per Apostoli doctrinam crediderint.

Hæc videns Simon, non satis duxit tacere, & suam celare improbitatem, sed gloria & existimatione se superatum esse arbitratus, si sineret Apostolum totis viribus ijs, qui Romæ erant, veritatem annuciare, audacter simul & indocte cœpit liberè loqui in media ciuitate, & imperitè aggressus est ei contradicere. Vbi & umbras quasdam eum sequi & præcedere, quas dicebat esse animas mortuorum, & mortuos fulcitos, & ei, tanquam deo, honorem tribuentes, claudosque rectè ingredi & saltare ostendebat. seque instar fabulosi illius Protei in varias formas mutans, ostendebat aliquando quidem duas habentem facies, deinde autem, paruo interiecto spatio, transformabatur in capram, & serpentem, & volucrem, & qualem par est eum videri, qui à ratione alienis seruit cupiditatibus, & igni sæpè assimilabatur: & simpliciores omnibus modis non cessabat decipere. Ille autem magnus Domini Apostolus, si solum modò cernebatur, omnes eius machinationes facillimè dissoluebat, & in nihilum resoluebat.

Cum multæ ergo (vt est consentaneum) inter eos fuissent vtrinque controuersie, & disputationes, nesciret autem Simon, quidnam amplius ageret, aram quandam lauro coronatus ascendit. Ex qua turbas primùm iracundè alloquens. Quoniam, inquit, adeo insipientes fuistis, ô Romani, vt me quidem relinqueretis, Petrum verò sequeremini, ecce in conspectu vestro mandabo Angelis meis, & me tollent in manibus, & ad patrem meum ascendam in cælum, & illinc vos extremo afficiam supplicio, vt qui non in ijs, quæ vobis dixi, persistiteritis. Hæc cum dixisset, plaudens deinde manibus, per aërem missus cœpit volare, quibusdam umbris, vel malis potius demonibus, eum impellentibus & portantibus. Magnus autem ille Apostolus Petrus cum se parū retinuisset, audientibus omnibus, cœpit dicere, Domine Iesu Christe, qui es Deus meus, ne sinas, vnum implere, quod proposuit, ne immittat petræ scandali, & lapidæ offensionis malignus in eos, qui in te crediderunt. Et sublaris ad Simonem oculis, clara voce clamauit, Vobis satanæ ministris præcipio, ne eum portetis, sed eum dimittatis in eo loco, in quo nunc est. Statim quæ, cum quæ circa ipsum apparebant, umbræ recessissent, & in nihilum resolutæ essent, Simon lapsus ab aëre, ad terram fertur casu miseræ & miserabili, & contrito toto infelici corpore, secundo post die miseram emittit animam,

M m m m 3

animam,

animam, acribus cruciatus doloribus. Cum hoc autem factum esset, & turba multis horis clamaret. Magnus est Deus, qui nobis à Petro prædicatur? Petrus cum altum quoddam sedile ascendisset, manumq; mouisset, & turbis præcepisset silentium, postquam ex Mose & Prophetis Dominum nostrum Iesum Christum Deum ante seculum annunciasset, & plurimos demones fugasset ab hominibus, & morbos curasset varios, eos dimisit.

Cap. 10.

S. Petrus e-
tiam Hispa-
nis prædica-
uit.

Cum autem non diu mansisset apud Romanos, & sancto baptismo multos regere-
rasset, & Ecclesiam constituisset, & Linum Episcopum ordinasset, venit Tarracinam. In qua cum Epaphroditum ordinasset Episcopum, venit Sirmium ciuitatē Hispaniæ. Quo in loco cum Epānetum constituisset Episcopum, deuenit Carthaginē ciuitatem Africæ. In qua cum Crescentem ordinasset Episcopum, venit in Aegyptum. Et cum Thebis, quæ septem habent portas, Ruffum, Alexandria autem Marcum Euan-
gelistam eorum, qui se in disciplinam tradiderant, Episcopatu præfecisset, rursus ve-
nit Hierosolyma ex reuelatione, propter Deiparæ Mariæ migrationem. Deindere
uersus in Aegyptum, per Africam rursus Romam redijt. Ex qua venit Mediola-
num, & Photicen, quæ sunt ciuitates in continente. In quibus cum constituisset Epi-
scopos & presbyteros, venit in Britanniam. Quo in loco cum longo tempore fuis-
set moratus, & multas gentes non nominatas attraxisset ad fidem Christi, Angelicam
adspexit visionem, quæ dicebat: Petre, instat tempus tuæ resolutionis, & oportet te ire
Romam: in qua cum mortem per crucem sustinueris recipies mercedem iustitiæ. Cum
ergo propterea Deum glorificasset & egisset gratias, & apud Britannos mansisset dies
aliquot, & verbo gratiæ multos illuminasset, & ecclesias constituisset, Episcoposque
& presbyteros, & diaconos ordinasset, duodecimo anno Cæsaris Neronis rursus Ro-
mam reuertitur.

S. Petrus in-
terfuit Dei-
paræ Mariæ
obitui.

S. Petrus in
Britannia
docet.

Cap. 11.
Clemens fit
Romanus
pontifex.

Quo in loco cum Linum inuenisset consummatum, eius loco ordinauit Clemen-
tem recusantem & non admittentem eam curationem. Cui cum ad id accommoda-
tis verbis psuasisset, & ut bono esset animo, fuisset hortatus, suorum sermonum eum
prouehit ad cathedram. Qui cum, sicut quidam vitulus, collum suum bono iugo sub-
ieccisset, cum Magistro suo trahebat currum verbi. Quocirca multi quidem illustres
prompto & alacri animo fidei obediebant: multæ autem nobiles fœminæ addeban-
tur ijs, qui salui fiebant. Cum verò duæ fœminæ Imperatoris, quæ plus quàm alia
ab eo diligebantur, fidei accessissent, & pudicè viuere statuisset, quoniam erat libidi-
nosissimus Nero & impudicissimus, furebat aduersus omnem Ecclesiam, maximè
autem Petrum principem Apostolorum, ut qui fuisset causa pudicitia eius fœminarū
quæ crediderant in Dominum. Quamobrem cum ira supra modum efferebisset, ea-
pitis pronunciat sententiam aduersus omnes, qui in Christum sperassent. Cum ita
que milites omnes protinùs comprehendissent, eos deducunt ad locum damnato-
rum, & Clementi quidem parcunt, ut qui esset cognatus Cæsaris: Herodionem autē
& Olympam, vnà cum magna multitudine gladio subiiciunt. Petrum verò illum ma-
gnum Domini Apostolum inuersum Cruci affigunt. Quamobrem cum ex clauis do-
lores, similiter atque Christus Deus noster, ipse quoque sustinisset, puram & imma-
culatam suam animam in manus Dei deponit. Clemens autem eius discipulus & Epi-
scopus, cum maximè venerandum & sanctum eius corpus magnificè composuisset ad
sepeliendum, in loco insigni deposuit. Sed de vita quidem & prædicatione, & sine ma-
gni Apostolorum Petri, hucusque sit à nobis dictum breuiter. Necesse est autem de
claro quoque & beato Apostolo Paulo, quomodo poterimus, dicere.

S. Petrus
crucifigitur
in uerbo or-
dine.

Cap. 12.

Magnus ergo & beatus Domini Apostolus Paulus, erat ipse quoque Hebræus qui-
dem genere, ex tribu autem Beniamin, claris natus parentibus, hæresi Phariseus, as-
scribens sibi patriam Tarsum ciuitatem Ciliciæ, sub præceptore, Gamaliele in lege Mo-
sis insigniter eruditus, ardens morum paternorum amulator, qui à pueritia Roma-
nus vocabatur Saulus. Persequabatur autem & populabatur Dei Ecclesiam per ig-
norantiam. Quamobrem ei grata erat interfectio Stephani primi Martyris, ut qui om-
nium qui lapides in eum iaciebant, susceperit vestes custodiendas, ut ad illius eadem
omnium manibus ueretur. Porro aut primus quoque, ubique, aderat cum ijs, qui agitabant
seditionem, studens destrinere præconium pietatis: multa que erant & magna, quæ ab
ipso fiebant aduersus Ecclesiam, & nihil ei ad sumam deerat insaniam. In hoc enim
pietatem exercere, & se præclare gerere arbitrabatur, sicut ipse fateretur in Epistolis,
& Lucas refert in libro, qui inscribitur Actus Apostolorum. Etenim non solum is quo-
modo multi Iudæi, odio habebat & auerfabatur præconium pietatis, sed etiam maio-
rem

Gal. 1.
1. Tim. 1.

rem totius gentis iram prouocabat aduersus eos, qui ei ministrabant.

Postquam enim id vidit repente refluxisse, & fidei præcones euasisse minis superiores, emulatione percitus & ratus se maxima affici iniuria, si præconium quidē per vniuersam terram diffunderetur, præcones autem persecutorum parufacerent periculum, omne studium adhibuit, vt hos quidem de medio tolleret, illud verò retardaret, ac reprimeret. Quamobrem cum à sacerdotibus & doctoribus illo tempore accepisset epistolas ad Iudæos, qui erant Damasci, iter ingressus est contra eos, qui erant in ea, discipulos. Sed qui ex vtero matris eum segregauit ad suum ministerium, videns eum iniusta teneti in sania iniusta voluntate & iusto animi proposito, & ei in media via apprensus, corporeis quidem eum orbat oculis, magnitudine purissimæ lucis, quæ ei apparuit, eius autem mentem & animam adeò illuminat, vt eum, qui erat olim persecutor, dilectum statim & fidelissimum fecerit suum præconem. Sauli itaque nomine in Pauli nomen transmutato, eoque ex sulo persecutionis traducto ad quietem eius fidei, mittit ad Ananiam quendam discipulum in vrbe Damascō. A quo cum Paulus sanctum accepisset baptismum, & Christi intemeratis communicasset sacramentis, Efficitur fidelis socius prædicationis. Tantam ergo mutationem ostendit hic beatus post vocationem, & ad tantum in Christum exarsit desiderium, vt præcones veritatis non solum verbis, sed factis etiam confirmaret: qui eum adhuc timebant, & suspectum habebant, ostendens se toto animi studio erupisse in amorem Domini. Quocirca cum fuisset cum ijs, qui erant Damasci discipulis, statim cœpit prædicare Christum in synagogis, Iudæos confutans, & rursus confirmans eum esse Christum.

Cum autem ei fuissent cognita, quæ à Iudæis parabantur insidiæ, per murum in sporta dimittitur à discipulis, & in Hierusalem accedit ad Apostolos. In qua liberè loquens in nomine Domini Iesu, diserebat & disceptabat aduersus Gentiles. Sed cum ei quoque rursus significata fuissent insidiæ, à fratribus deducitur Cæsaream, & illinc venit Tarsum. Quò cum venisset Barnabas, & eum inuenisset, deduxit Antiochiam. Cum toto autem anno illic cœtus haberet, & satis magnam docuissent multitudinem, & discipulos primùm nominassent Christianos, in Iudæam ad fratres mittuntur cum ministerio, propter famem, quæ fuit tempore Claudij Cæsaris. Cum implerent autem ministerium, reuersi sunt Hierosolyma. Vbi Domino sacrum obeunt ministerium, & ieiunantes, à sancto spiritu segregantur ad opus, ad quod vocati fuerant. Emissi autem, venerunt Seleuciam, & illinc in Cyprum nauigârunt, & cum fuissent Salamina, Dei verbum annunciarunt. Cum verò peruassissent insulam vsq; ad Paphum, excacant pseudopphetam Barieum, qui multos peruertebat. Quod cum factum esset, euenit statim vt multi crederent, atque etiam ipse Proconsul, qui erat in Insula. Illinc autem profecti, veniunt Pergen Pamphylia, & illinc Antiochiam Pisidia. In qua cum die sabbatorum concionatus esset Paulus in synagoga, attraxit multos ad fidem in Christum. Quamobrem Iudæi pleni emulatione, cum & Barnabam eiecerunt e ciuitate. Ij verò ex ea egredientes, excusserunt puluerem e suis pedibus, conuenienter præcepto Domini.

Et cum venissent Iconium, & illic longo tempore versati essent, multosq; Iudæos & Gentiles, atque etiam beatam Teclam ad fidem Domini euocassent, à Iudæis, qui non crediderant, & Gentilibus, afficiuntur contumelijs, & appetuntur lapidibus. Cūque Lystram & Derben confugissent, quæ sunt vrbes Lycaonia, medentur ei, qui fuerat claudus à matris vtero. Quo in loco cum presbyteros ordinassent, & Pisidiam peruassissent, venerunt in Pamphyliam. Et cum Pergæ locuti essent sermonem, descenderunt in Attaliam. Cum autem venissent Antiochiam, & congregassent ecclesiam, annunciarunt quæcunque cum eis fecisset Dominus. Illinc dimissi, peruaserunt Phœniciam & Samariam, narrantes conuersionem gentium. Cum venissent autem Hierusalem, reuertuntur Antiochiam. Quòd non oporteat circumcidi neque vesci sanguine, & abstinentum sit à suffocato & immolatis, ab Apostolis afferentes tractantem Epistolam. Quò cum venissent, & satis longum tempus illic egissent, abiērunt Barnabas quidem in Cyprum, Marco assumpto, Paulus autem in partes Syria & Cilicia, eum Silam elegisset, & quæ erant in ciuitate, Ecclesias confirmasset. Cumque venisset Derben & Lystram, & Timotheum assumpsisset discipulum, eum circumcidit. Deinde cum obiissent Phrygiam & Galatiam, à sancto spiritu loqui sermonem prohibiti, venientes per Mysiam, tentârunt proficisci in Bithyniam, neque fuit eos sanctus Spiritus.

Cum autem transiissent Mysiam, descenderunt in Troadem, & cum illinc accessissent

sent in Samothraciam, veniunt Neapolim. Et cum venissent Philippus Macedoniae versati sunt illic dies aliquot. Quo in loco cum credidisset Lydia purpuraria, in domum eius venientes gratia precationis, spiritum Pythonicum eiciunt ab ancilla. Quamobrem ab eius dominis appetiti maledictis, ut qui alienos mores annunciarer, caduntur virgis à Magistratibus, & in carcerem conijciuntur, eorumque pedes ligno cautè & diligenter stringuntur. Quo in loco cum media nocte orarent, & Deum laudarent, fit maximus terræ motus, & carceris fores aperiuntur, & vincti omnes relaxantur, & custos carceris efficitur fidelis cum tota familia, cum quod ducit ad salutem à Paulo accepisset baptismum. Egressi autem è ciuitate, cum Amphipolim transmississent & Apolloniam, venerunt Thessalonicam. In qua cum multos accepissent in disciplina, Iudæos ad iram prouocauerunt. Qui etiam collecta multitudine, conturbabant ciuitatem. Et cum accessissent ad ædes Iasonis, quærebant eos producere ad populum. Et cum non inuenissent, traxerunt Iasonem, & aliquot ex fratribus ad magistratus ciuitatis. A quo cum satis accepissent, eos dimiserunt.

Act. 17.

Cap. 17.

Illinc autem egressus Paulus cum ijs, qui cum eo erant, venit Beream. Quo in loco cum multos accepisset discipulos, Timotheus quidem & Silas illic remanent, magnum autem Paulus per mare venit Athenas. Transiens autem, & ea contempnans que ab eis colebantur, aram quoque inuenit, in qua erat scriptum, Ignoro Deo. Ex quo parua accepta occasione, annunciat eis in medio Areopago Dominum nostrum & Deum Iesum Christum, initium ducens in ipsa aræ inscriptione statimque satis multos baptizauit ad fidem in Christum. Inter quos Dionysium quoque Areopagitam, & honestam quandam mulierem, nomine Damarim, & cum eis alios. Post hæc vero Athenis abiens Paulus, venit Corinthum: & cum Priscillam & Aquilam inuenisset eiusdem, cuius ipse erat, artis, apud eos diuersatur. Quo in loco cum annum & menses quinque transegisset, & multos tam ex Iudæis, quam ex Græcis, gratia verbo illuminasset, & ad Domini fidem euocasset, Priscilla & Aquila, & Timotheo assumptis, venit Ephesum, eisque illic relictis, venit Casaream vna cum Timotheo. Cumque salutasset Ecclesiam, descendit Antiochiam. In qua cum aliquantum temporis effect ver fatus, egressus est, deinceps transiens per Gallatiam & Phrygiam.

Act. 18.

Cap. 18.

Act. 19.

Et cum per superiores partes venisset Ephesum, tribus mensibus cum Iudæis dissertans in synagoga de Regno Dei, persuasit ne ijs attenderent, quæ adumbratè dicebantur à lege, sed ea ad spiritum transferrent & componerent. Cum autem apud eos alios duos annos & paulò plus mansisset, & ferè totam Asiam ad fidem Christi attraxisset, & non vulgares virtutes, non per se solum, sed etiam per sudaria & semicinctia sua perfecisset, & omne genus morbos & demones exegisset, & Timotheum Episcopum eis constituisset, egressus est, ut iret in Macedoniam. Cum illas autem partes transmisisset, venit in Græciam. Et cum tres illic menses transegisset, & multos accepisset discipulos, venit Troadem. Quo in loco cum Eutychem, qui, dum disserteretur, dormitauerat, & ex tertio coenaculo deorsum ceciderat, & mortuus erat, suscitasset, venit Assum, deinde Mitylenen. Et cum die sequenti esset ex aduerso Chij, altera die appulit Samum. Et cum mansisset Strongilæ, die sequenti venit Milerum. Ex qua cum misisset Ephesum, accersit presbyteros Ecclesiæ. Postquam autem accessissent, cum eis disserit de humilitate, & malorum tolerantia, deinde de constitutione Ecclesiastica, & gregis cura. Et rursus cum ea, quæ & sibi Hierusalem eunti, & eis post eius recessum erant euentura, prædixisset, & quod oporteat vigilare in eos, qui instar luporum sunt gregem auidè diuulsuri, eis mandatum dedisset, eosque Deo commendasset, & precatus esset, nauem ascendens statim soluit. Qua vectus, cum venisset in Coum Insulam, Rhodum nauigauit, & illinc Patara. Quo in loco cum alterum ascendisset nauigium, Cypro relicta à sinistris, præternauigauit Syriam, & cum venisset Tyrum (illic enim nauis impositum onus exonerabat) & inuenisset discipulos, mansit apud eos septem dies. Et nauis rursus usus, venit Ptolemaidem, & illinc Casaream, & ad Philippum Euangelistam, qui erat ex septem diaconis, diuersatur. Et post dies aliquot, sublatis sarcinis, venit Hierusalem. Et septem dies purificatus, templum ingreditur, annuncians impletos esse dies purificationis.

Sudarium S. Pauli factus aegrotos. Act. 20.

Instituit suos salubriter S. Apostolus Paulus.

Act. 21.

Quo in loco qui erant ex Asia Iudæi, cum eum adspexissent, conturbauerunt omnem multitudinem, & manus suas in Paulum immiserunt, clamantes, viri Israelitæ, ferte auxilium. Cum fuisset autem maximus populi concursus, coeperunt in eum hæc dicere, Hic est, qui aduersus legem & locum hunc, omnes vbique docet, Quinetiam gentiles introduxit in templum, & id inquinauit. Statimque mora multitudo, incitata

Cap. 19. Paulus Hierosolymæ capitur.

DE SS. PETRO ET PAVLO APOSTOLIS.

969

tata est, vt cum tolleret de medio. Sed mox adueniens Tribunus Lysias, eum liberat, & cum militibus auxilio eum mittit ad Præsidentem Felicem, cui successit Festus. Cum sensisset autem Paulus à Iudæis in ipsum strui insidias, pro tribunali ad Cæsarem statim prouocat, & tunc quidem dimittitur à iudicio, cessant autem, quæ in eum à Iudæis parabantur insidie, & deinceps à Præsidentibus & magistratibus mittitur ad Cæsarem. Cum verò esset constitutum, vt Paulus nauigaret in Italiam, cumque eo accepto, Centurio quidam nomine Iulius, vnà cum alijs vincis nauem ascendisset Adrumetinam, veniit Sidonem, & illinc in Cyprum. Cum autem præternauigassent pelagus, quod est ex aduerso Cilicia & Pamphylia, veniunt Miram urbem Lycia. Et cum nauem ascendissent Alexandrinam, vix Cnidum perueniunt. Et cum subnaugassent Cretam per Salmonem, yenerunt in locum qui dicitur Pulchri portus. Ex quo cum soluissent, & Cretam præterlegerent, & ventus, qui dicitur Typhonicus, qui latas excitat vndas, spirasset, prope Caudam, quæ sic dicitur, decurrunt Insulam, & vehementi tempestate exagitati, & nauis armamentis proiectis suis manibus.

Act. 27.

Act. 27.

* Lystram

Cum autem omnes magna affecti tristitia & mortem expectarent, surgens Paulus in medio eorum, iussit eos esse bono animo, cum nulla sit eorum peritura anima, præter nauem, hortatusque est eos, vt cibum sumerent, vt qui iam quatuordecim dies manerent ieiuni. Cumque seruati essent ij, qui erant cum Paulo, ex nauigatione naue dissoluta ab vndarum violentia, descendentes in terram, cognouerunt insulam vocari Meliten. Quo in loco cum congregaret Paulus sarmentorum multitudinem, vipera eius manum apprehendit. Quam cum in ignem excussisset, nihil mali passus, Deus existimatus est à Barbaris. Quinertiam cum patrem Publij liberasset ab eo, quo laborabat, tormine intestinorum, & plura alia fecisset miracula, cum ijs, qui secum nauigabant, alia naue venit Syracusas, & illinc Rhegium, deinde per teolos, deinde Romam ipsam. Cum autem cognouissent fratres eius aduentum, iuerunt ei obuiam vsque ad Forum Appij, & tres Tabernas. Et Centurio quidem reliquos vincos tradidit duci exercitus. Paulus autem toto biennio seruabatur ab vno milite, omnes qui ad ipsum veniebant, excipiens, & Dei Regnum cum omni fiducia prædicans absque impedimento. Atque hæc quidem hucusque narrauit Lucas in Actibus Apostolorum, qui librum eo tempore composuit. Quæ autem sunt postea consecuta, postquam, Paulo Romæ relicto, profectus est Thebas Bœotia, minimè composuit.

Cap. 20.
Patitur nau
fragium B.
Paulus in
mari Adria
tico.

Act. 28.

S. Paulus ve
nit Romã.

Eusebius autem, qui in secundo libro historia Ecclesiastica hæc est accuratè perscrutatus, dicit Paulum, cum tunc quidem causam dixisset apud Neronem, fuisse absolutum, & Dei verbum, cum esset relaxatus, Romæ agentem prædicasse totis decem annis. In quibus dicitur peregrè profectus in Hispaniam, Galliam & Italiam, Christi præco verbum disseminasse, & multos à dijs patrijs euulsisse, & cum grege Domini coniunxisse. Iam verò cum esset in Hispania, tale quid dicunt accidisse. Mulier quædam & genere, & opibus, & doctrina insignis, cum iam olim auditionem accepisset Apostolicam, cupiebat ipsius quoque intueri oculis præconem veritatis, & ipsis aures institui in veræ pietatis dogmatibus. Cum ergo ei visum esset diuina quadam inspiratione in forum proficisci, quo tempore qui vel ex sola fama ab ea diligebatur, per medium eius transibat, dicitur & eum vidisse leniter & placidè ingredientem, vt qui non solum gratia plenos mores haberet ceteros, sed etiam ipsum incessum, & marito suo persuasisse, cui nomen erat Probus, eorum autem qui illic erant, erat facile princeps, vt intra ædes suas hospitem exciperet. Postquam verò fuit accersitus, & fuit propellus, eiusmodi aliquod miraculum accidisse mulieri, nempe apertis mentis suæ oculis, vidisse in fronte eius, qui fuerat hospitio acceptus, literas aureas, quæ dicebant, Paulus Christi præco. Illam autem propter visionem insperatam inuasit & voluptas, & timor, & lachrymis plena procidit ad pedes Apostoli, & catechesi ab eo instituta, primùm quidem suscipit baptismum, appellata Xanthippe. Postea autem Probus eius maritus, qui erat notus Neroni, deinde etiam Philotheus præfectus, & deinceps omnes, qui illam habitabant regionem. Quòd autem in Hispania prædicauerit Paulus, hoc apertè dicitur in Epistola ad Romanos, sic scribens: Nunc autem non amplius habens locum in his regionibus, desiderium autem habens veniendi ad vos à multis annis, cum proficiscar in Hispaniam, veniam ad vos spero enim transiens vos videre. Quoniam ergo etiam antequam fuisset Romæ in animo habuit prædicare in Hispania, cum ei feliciter successisset, vt ad primam veniret ex ciuitatibus, non neglexit ea, quæ ei prius visa fuerant, etiam si Romam rursus reuersus, in

Cap. 27.

Paulus præ
dicat Chri
stum Hispa
nijs.

* alijs Pro
bus.

Hispani
multi cre
dunt in
Christum.

Rom. 15.

fus, in ea cessat à longis laboribus. Quomodo autem, & quanam de causa, iam summi declaraturus.

Cap. 22.
Nero fauit
in suos.

S. Paulus gla
dio ceditur

Iohannes
Chrysosto-
mus de S.
Pauli detri-
catione.

Cum ad infaniam summam processisset Nero, primum quidem sustulit Agrippinam matrem propriam, & præterea verò patris quoque sororem, & Octavianam suam uxorem, & alios innumerabiles, qui genere ad eum attinebant. Postea autem generalem movit persecutionem adversus Christianos, & sic venit ad eadem Apostolorum. Quo tempore accidit, ut Paulus quoque tricesimo sexto anno salutaris passionis, tertio decimo autem Neronis, fieret martyr, ei capite gladio amputato. Gaius verò quidam vir Ecclesiasticus, & Zephyrinus Romanus Episcopus, & Dionysius Episcopus Corinthius, scribunt, vno tempore, & simul Petrum & Paulum subisse martyrium, tertio decimo anno Imperij Neronis. Dicunt enim Neronem eo tempore fuisse motum adversus Christianos, propter eius feminas, quæ in Dominum crediderant, & pudicè castèque vivere statuerant, nec cum eo congredi deinceps sustinerant, non autem propter Simonem magum. Ei verò, quod ab eis dicitur, fert testimonium Iohannes quoque ille lingua aureus, in rebus divinis egregius, & cuius mens est plena spiritu, scribens in oratione adversus eos, qui prohibent, ne fiant monachi: Neronem omnino auditum, fuit enim vir insignis libidine, qui primus & solus, venit in tali imperio intemperantiæ novos quosdam modos, & turpitudinis. Hic ergo Nero beatum Paulum (fuit enim iisdem, quibus ille, temporibus) eo modo criminans, quomodo nos nunc hos viros sanctos (Eius enim pellici valde dilectæ persuasit, ut simul acciperet verbum fidei, & liberaretur ab immunda illa congressione) hoc modo (inquam) ille criminans, corruptoremque & seductorem, & ea, quæ vos nunc loquimini, Paulum vocans, primum quidem vinxit inclusum in carcere. Postquam autem non persuasit, ut desisteret puellæ dare consilium, tandem ei caput amputavit. Et hæc quidem is, qui moribus & sermone est vir Apostolicus, de beato fine divini Pauli.

Cap. 23.

Principes ergo & divini (ut prius diximus) Apostoli decimo tertio anno Neronis eorum summantur. Execrandum autem Simonem circa medium annorum Claudij aiunt mortem subisse teterrimam. Dicunt verò quidam præcessisse quidem Petrum anno vno, & beatam illam & Dominicam suscepisse perpeffionem, cum animam posuisset pro oculibus. Eum autem fuisse consecutum magnum illum Apostolum Paulum, ut dicit Iustinus & Irenæus, cum totis quinque annis synaxes & deceptiones per se facerent ante resolutionem ad Christum. Atque ego quidem eis magis assentior. Eusebius autem Pamphili dicit, Petrum duodecim quidem annos esse versatum in Oriente, viginti autem & tres annos transegisse Romæ, & in Britannia, & in civitatibus, quæ sunt in Occidente, ad eum ut sit totum tempus prædicationis Petri triginta & quinque anni, Paulum autem ipsum quoque viginti & unum annum prædicasse pietatem in Christum, & alios duos annos Cæsareæ transegisse in carcere. His verò coniungit duos quoque priores annos, quos egit Romæ, & ultimos decem, ut eius quoque prædicationis, & vocationis uniuersum tempus sit triginta quinque anni.

Cap. 24.

Lex Christi
& Aposto-
lorum eius.

Et sunt quidem nostra huiusmodi, & quæ possunt nostrum in vos desiderium ostendere, o Apostoli, & fraternum amorem in eos, qui sunt congregati. Hæc enim est vestra lex, & communis Domini & magistri, ut nos invicem diligamus, & quæramus mutuum utilitatem. Vos autem vicissim nobis reddite curam, quam nostrum geratis, adversus vitia, victoriam, contra dæmones resistentiam, animi quietem ac pacem erga omnes, atque adeo etiam ipsos, qui nulla de causa sunt nobis inimici, animi simul lenitatem ac patientiam, beneficentiam, & mutuam amorem. Vos certè rogamus, in quocunque uniuersum loco sitis, seu etiam in uniuerso, ut credimus, nos quoque respicite, & ad animi tranquillitatem nostram vitam deducite, peccatorum expertem, rectis factis & bonis operibus plenam, divinis dignam oculis, ut in hac vita vobiscum festum perpetuo celebrantes, in futuro bona quoque promissa consequamur gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi. Cum quo Patri simul cum sancto Spiritu gloria, potentia & honor nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

SAN.

DE SS. PETRO ET PAVLO APOSTOLIS.
SANCTI PATRIS NOSTRI IOHANNIS AR-
CHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI CHR. Y.

971

*Sostomi encomium sanctorum & principum Apostolorum
Petri & Pauli.*

AELI & terra video certamen, propter praesentem cele-
britatem memoriae Apostolorum; caelestibus quidem vir-
tutibus laudantibus, & bonis verbis prosequentibus doctri-
nam laboris eorum, utpote quod per eos cognitum fuerit
carnis à Verbo suscepta mysterium; quomodo clamet
Paulus. Vt innotescat nunc principatibus & potestatibus
in caelestibus per Ecclesiam multiplex Dei sapientia; qui
sunt autem in terra, hominibus contententibus per com-
memorationem, summis Apostolis dignas laudes afferre,
ut qui per ipsos redierint ad salutem. Quid enim est Petro
maius? Quid verò potest conferri cum Paulo; qui quidem
opere & sermone omnem naturam creatam vicere tam

Ephes. 3.

in caelo, quam in terra; qui luto corporis implicati, vel ipsis Angelis inuenti sunt maio-
res. Quid ergo dicemus de magistris naturae creatae tam infernae, quam supernae? Non
inuenio orationem dignam ad laudandum eos, qui nostrum genus laudauerunt; qui v-
niuersam terram & mare obierunt, & peccatorum radices euulserunt & pietatis semina de-
iecerunt in cordibus hominum, qui erant increduli. Petrus magister Apostolorum
Paulus cognitor Oeconomiae supernarum virtutum; Petrus frenum ingratorum
Iudaeorum; Paulus adhortatio gentium.

Petrus ma-
gister Apo-
stolorum.

Vide autem excellentem Domini sapientiam; Petrum quidem elegit ex piscatoribus
Paulum autem ex iis, qui consuebant tabernacula. Et quod electionis quidem apparet,
est ex his artibus; quod autem intelligitur, est valde admirabile; quia Dei quoque est e-
lectio. Quoniam enim obruebatur gloria Iudaeorum; piscatori commisit Deus, ut scru-
taretur profunda maris, quod percipitur intelligentia; dicens ei; Vade ad mare; & iac-
ce hamum, & cum qui affecerit, primum piscem sustuleris, aperi os eius; & inuenies
staterem. Mare dicens, mentem Iudaeorum instabilem; hamum autem, doctrinae ver-
bum artificiosum; & piscem, legem. Aperire autem os eius, significat eam interpreta-
ri; quomodo rursus in eo inuenire staterem, significat examinare ipsam spiritualiter.
Paulo autem, utpote futuri tabernaculorum, totas gentes tradidit; ut eos qui lege &
gratia nudati erant, pelle indueret coccinea; quae aqua & sanguine Domini tincta fue-
rat. Audiuit enim ipse quoque Dominum ad ipsum clamantem; Ad gentes procul e-
go mittam te. Obeata Dyas, cuius fidei sunt creditae animae mundi vniuersi. Petrus
principium fidei orthodoxae, magnus interpret sacrorum Ecclesiae, Christianorum
necessarius consiliarius; thesaurus supernarum virtutum; qui fuisti honoratus à Do-
mino Apostolus. Paulus magnus praeco veritatis, orbis terrarum gloriator; qui es ho-
mo in caelis, & Angelus super terram, gloria Ecclesiae; qui volas Aquila in excelsis; qui
es lyra spiritus; qui es hirundo & cicada; qui instrumentum Dominicum; qui vigilans
Christi minister.

Matt. 17.
Nota inter-
pretatione.

Act. 22.

Paulus & Petrus iuncti boues Ecclesiae, qui vniuerso orbi terrarum bonam intule-
runt negociationem, qui crucem pro iugo sustulerunt, pro onere autem, nomen Sal-
uatoris; pro collaribus verò, testamentum scripturarum; pro stimulo, gratiam spiri-
tus. Paulus & Petrus, qui Ecclesiam indies latificant; receptacula spiritalia, orbis terrae
publica diuerforia, sanctae interpretandae Trinitatis instrumenta, à Deo Verbo suscep-
tae carnis oeconomiae interpretes. Petrus, amor meus spiritualis; Paulus, vas electionis,
meus baculus. Petrus, templum Dei; Paulus, os Christi; qui es trium cubitorum, & ad
tertium caelum peruenis; qui loco circumscriberis, & mundam vniuersum Domino
circumscribis; qui ab Hierusalem & circuncirca vsq; ad Illyricum sparsisti Euangeli-
um; qui es vox cursor, qui diuina es impletus gratia; Cui fecit Dominus testimo-
nium, quod portas nomen eius in conspectu totius orbis terrae; qui tertium caelum
peruasisti, & ingressus es in paradysum, & vsque ad Domitiam, quae mente compre-
hendi non potest, cathedram ascendisti, & arcana mysteria audiisti, quae non licet
homini loqui.

Rom. 11.

Act. 9.

2. Cor. 10.

Quid

Quid autem Petro quoque dicemus, qui est dulce Ecclesie spectaculum? Is reuera est lampas vniuersae terrae, alba & casta columba, acris & vehemens Apostolus, feruens spiritu, Angelus & homo, gratia plenus, solida petra fidei, vetustus Ecclesie sensus? Qui, Beatus es, & columbae filius, propter castitatem audisti ex ore Domini. Qui claus regni caelorum accepisti ab ipso Domino. Vos Angelorum ordines spoliastis. En quid dicam amplius? Vos laudat ipse Dominus, Vos estis lux mundi, dicens. Qui estis potentiores Regibus, fortiores militibus, ditiores diuitibus, sapientiores philosophis, eloquentiores oratoribus? qui nihil habetis, & omnia possidetis. Vos estis martyrum tolerantia? Patriarcharum orthodoxa sententia? Monachorum exercitatio? Virginum coronatores? eorum, qui sunt matrimonio coniugati, pacificatores? raptorum refrenatores? intemperantium castigatores? tegumentum Regum? muri Christianorum? Barbarorum aduersarij? qui canum haereticis imponitis? qui a ratione alienas morte afficitis animi perturbationes? qui legiones demonum expulistis, qui aras idolorum diruistis? qui & infra & supra diuites fuistis? ut qui superiorum quidem claus accepistis? eorum autem, qui sunt infra, soluendi & ligandi peccata potestatem habetis.

AA. 5. & 19. O rudis idiota miraculum. O illiterati sapientia. Petrus umbra sua Paralyticos adstringit, & soluit mortem? Paulus vestimentis suis morbos expellit? & fugat daemones. Qui intermediam habetis matrem Domini, & quouis iusto spiritu estis praestantiores? columbae Ecclesiae, magna orbis terrae lumina? Qui vobis inuicem estis praestantiores, & simul omni creata natura meliores. Gaudeas, Petre, petra fidei? Gaudeas, Paule, gloriatio Ecclesiae? qui mala innumerabilia propter ipsam sustinuitis? in carceribus inclusi, a Iudaeis odio habiti, a Barbaris tracti & raptari? a Regibus casti & ignominiam passi? quibus nec facile quidem licuit respirare, nec permissum fuit cessare a doctrina? qui propter pondus vinculorum membra mouere non poteratis, & omnem orbem terrarum peccato alligatum vestris soluebatis Epistolis. Vos daemones phalanges fudistis? per vos sancti spiritus gratia diffusa est in orbem terrae? caliginem erroris vos e terra contraxistis.

Quasnam ergo vobis referemus gratias, qui tantum laborastis? Memini tui, Petre, & obstupescit? Recordor tui, Paule, & meum emorus opprimor lacrymis. Quid enim dicam, aut quid loquar, vestras contemplans afflictiones, nescio. Quot carceres sustinuitis? Quot catenas decorastis? Quot tormenta subijstis? Quot maledicta tolerastis? Quomodo Christum portastis? Quomodo praedicatione Ecclesias latificastis? Sicut benedicta vestrae linguae instrumenta. Sanguine conpersa sunt membra vestra propter Ecclesiam. Vos sine defectu imitati estis Christum in omnibus. In oem terram exiit vester sonus, & verba vestra in fines orbis terrae. Inseparabilem, quae ei a vobis est desponsa, Christus conseruet Ecclesiam. Nemo ante vos, neque post vos, talis apparuit. Quis enim sermonem, qui in docendo versatur, suscipiens ausus est aliquid dicere absque vestra traditione? Vos omnes effecistis magistros? nostram vicit cecitatem vestra tolerantia? ut qui optaretis esse anathema, ut mundum lucraremini. Quid decertatio vobis retribuemus pro omnibus bonis, quae nobis tribuistis? Fit hodie commemoratio vestrae decertationis.

Pfal. 16. Gaudeas, Petre, cui datum est, ut ligno Crucis Christi fruereris. Et ad magistri quidem similitudinem voluisti crucifigi, non recta tamen figura? sed potius capite demisso deorsum? tanquam qui a terra in caelum iter faceres. Beati clauis? qui membra tua penetrarunt mihi desiderabilia, & quae caelesti gloria sunt mihi praestantiora. Tu qui cum omni fiducia in manus Domini animam tradidisti? qui indiuulsi Domino seruisti, & ei desponsae Ecclesiae? qui diligis Dominum? qui ferues spiritu? qui es Domino fidelissimus omnium Apostolus.

Paulus gladio caesus. Gaudeas, Paule? cui beatum caput fuit ense amputatum. cum homo esses? quem verba enarrare non possunt. Quisnam ensis tuum guttur peruasit discernendi maxima potestate praeditum, Dominicum instrumentum? quod a caelo habetur id admiratione, & quod terra reueretur? Quisnam locus tuum excepit sanguinem, qui cruenta. uit quidem exteriorem tunicam Barbari, qui te palo affixit? atram autem eius animae vestem dealbauit modo inexplicabili, & usque ad eum, ut lucem fidei induerit? & ea citra inuidiam contribules impertierit. Sit mihi ensis ille pro corona? & clauis Petri pro lychnibus gemmis, infixis in orbem diadematis? & illustrantibus formam meam ex peccato turpissimam.

Non est nobis, o venerandi Apostoli, oratio, neque mens sufficiens, ut aliquid suppediret

ditet ad vobis agendas gratias. Egeni sumus omnis doni, quod offeratur excellentibus potestatibus. Mutuo date vos, qui estis verè diuites, indigentibus, vel potius donate: neque enim possumus mutuum reddere. Et si beatas voces à vobis acceperimus, exclamabimus. *Salve beata biga, quæ vna es anima in duobus corporibus, Petre & Paule.* Saluete vos semper in Domino, sine intermissione pro nobis, rogamus, orate. Promissa vestra implet. Sunt enim hæc vestra conuentus vnus quidem hoc; Venite mecum, & bonis ne deficiamus: alterius verò illud. *Studebo post meum aduentum vestri facere mentionem.* Pastorum ergo conuentorum nolite obliuisci, sed Trinitati principio carenti nullo intermedio assistentes, petite, quæ sunt nobis omnibus salutaria. In Christo Iesu Domino nostro, quem dæcet gloria in secula seculorum, Amen.

Galat. 6.
2. Pet. 1.

ENCOMIVM SANCTORVM ET PRINCI
PVM APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI,
quod habetur in Simeone Metaphrasæ.

PETRUM & Paulum discipulos Domini laudare quidem est laudabile & beatum: scòpum autem assequi, est arduum & difficile: quando quidem vis laudationum ex rebus inferioribus & terrenis sumitur. Quibus autem totus mundus est crucifixus, quomodo eis fuerit grata laus, ducta ex ijs habuere contemptui? Quis nam verò vt par est eorum aggressus fuerit encomia, qui laudem sortiti sunt ab ipsa perse sapietia, Christo verè magistro: post quem omnis mortalis oratio ex illius participatione paruum quendam suscipit splendorem conuenientem eius prompto, qui id suscipit, studio: Quorum alter quidem dignus est habitus, vt beatus pronunciaretur, & calorum quæstor constitueretur?

Matt. 16.

Alter autem segregatus in vase electionis, diuinum vehiculum ad omnem vsum Dei constitutum appellatus fuit vtilissimum. A. Cor. 9.

Quid ergo? Quoniam eorum magnitudo ad tantam peruenit altitudinem, quæ ad eos pertinet, mandabimus silentio: quoniam ita est comparatum, vt in rebus maximis silentio honoretur earum summa excellentia: Quid verò lueri ex hoc redibit ad eos, qui illorum ardenti amore inflammanantur: qui & ijs, qui festi præsentem congregare celebritatem, vident zelum extingui, & periclitari eis cupiditatem, eò quòd sit cessatio? Si enim sunt apud ipsos ociosa leges encomiorum, res autem maximas esse quiete tractandas censuit sapiens & vetus oratio, silentio potius quàm sermone eis honorè tribuens: necesse est, vt vnà desinant festi lætitiæ indicia, & quodcumq; in vitam fordidam & abiectam, in pauperes, inquam, in tali festo effunditur fluentum benignitatis, & quicumque sonus in tabernaculis iustorum vocis exultationis & confessionis celebratur.

Ne hæc ergo omninò contemnuntur, & vobis à nobis hanc gratiam petentibus, id, quod desideratis, omninò desinat in desperationem? agè agè, veluti quoddam modicum medicamentum agritudinis animi vobis adhibentes, ea philosophemur, quæ festo conueniunt, onus quidem fortasse, quod vires superat, subeuntes: sed vestris confirmati precibus, non desperamus fore, vt aliquid vtile adducamus. His ergo omnibus prætermis, quæ nos à re proposita aggredienda retardant, nouum quoddam & alienum suscipientes argumentum, si ipsos, qui laudantur, cum nobis ipsis in rebus ab eis præclare gestis comparauerimus, quod nostros pellat dolores, inueniemus. Erit autem hoc quomodo? Cum primam vtriusq; vocationem, tanquam ex qua sit genus eorum deriuatum, primo loco posuerimus, per quam ipsi & ad verissimam lucem nacti sunt progressionem: & per hoc ad virilem ætatem peruenientes, diuinæ prædicationis suscipere plenitudinem: ne videamur procul discedere à legibus encomiorum, aggrediemur ad eam, quæ nos vrget, gratiam.

Ad eum, qui est Deus & homo, Petrus est deductus, vt eius esset discipulus, fratre V. Iohan. 1. tens, veluti quodam fatore partus Evangelici: Quinetiam Paulus non utique opus habuit alio, qui ei ad hoc inferiret, sed eo ipso, qui eum assumpturus erat ad Apostolum. A. Cor. 9. tum, ictu oculorum per fulgur stuporem afferendo, ipsum, qui prius erat fera agrestis,

Nnnn con-

cōuertente ad mansuetudinem. Et quid hoc, & quomodò? Nam mitis quidem & facilis erat Petrus, nec tanto tuendæ legis zelo tenebatur, vt aduersus stimulos calcitraret non sentiens. Paulus autem cū serò quidem didicisset, quod oportebat, fracta autem nimia esset eius audacia, tantus visus est in seruiendo ei, quod est melius, quantus fuit ad impediendam prius prædicationem. Exegit umbra Petri morbos, sed vestium quoque Pauli superficies & semicincta, erant ijs, qui homines vexabant, morbis terribilia.

Act. 5. & 19.

Matt. 16.

Acto. 9.

3.

14.

12.

9.

Atq; hæc quidem est (vt dixerit quispiam) eorum in genere comparatio. Quænam autem ea quoq; fuerit, quæ post illam fuit laudibus assumptio, licet ex ijs, quæ deinceps sequuntur, intelligere. Magnus Petrus, qui dignus est habitus, qui beatus pronuncietur, cui fuerunt creditæ clauis regni cælorum, & à quo licet hominibus consequi, quicquid refertur ad id, quod est melius. Non minor est Paulus, qui vt vase electiois, ab eo ipso est segregatus, audaciq; & periculoso conatu contendendo aduersus gentes & reges resistentes, perfecit Euangelij. Diuinitissimus Petrus, qui ad templum legale ei, qui ab utero matris erat claudus pedibus integram restituit sanitatem. Gratia est dignissimus Paulus, qui claudus, qui erat Lystris, fecit simile miraculum. A Deo fuit adiutus Petrus, qui ab Angelo Domini fuit liberatus ex carcere Herodis, & à eadem spirantium Hebræorum expectatione. Non minor est Paulus, qui sporta fuit è muro demissus, qui ipse quoq; ab Angelo Dei, etiam cum carne in hac fuerit actione directus, si quidem cum, à quo in pijs inseruitur operibus, ad Angelum Domini referunt labra à Deo mota.

Act. 1. & 10.

2. Cor. 12.

Acto. 9.

Acto. 20.

Acto. 16.

Sed quid hoc, & quænam de causa Dominus vtriusq; tantam in his gerit curam? nū vt sicut Petrus circumcisioni, ita etiam Paulus præputio edat, quod sit probatum? & sic, quæ & sententia, & vita erant distincta, concordem referrent & consentientē Dei cognitionem? Admirabilis est Petrus, qui lintheo è cælo demisso, pleno omnis generis animantibus, castigatus fuit, & didicit esse indifferentē cum gentibus communio-nem. Non minor est Paulus, si non etiam maiorem dicere sit religio, qui in tertium cælum raptus, eorum, quæ dici nequeunt, ijs, qui ab ipso initiabantur, in tempore aperit mysterium. Venerandus est Petrus, qui Tabitham suscitauit. Quid verò: num à tergo eius relinquitur Paulus, qui Eutychem, qui cū è fenestra cecidisset, vita excesserat, in vitam reuocat? Romæ repressit Petrus Simonem ab arte magica, qua de causa ad suum quoq; abiit Dominum, cruce subiens magistri passionem. Paulus quoque eduxit Philippis mulierem, quæ instar Pythiæ dabat responsa, ab errore quo populum tenebat irretitum? Qua de causa & virgis cæsus fuit crudeliter, & ense rursus ei caput amputatur, vt qui eam inuenerit mercedem, quod ex Cæsaris familia quosdam Christo conciliasset.

Ier. 35.

Deficiet me tempus, & ante tempus deficientis verbi fluxus, qui quidem à graui senectute recisus omninò defecisset, nisi vestrarum precum vires, vt hæc dicerem, cecidissent. Confirmarunt enim, vt propheticè dicam, manus remissas & genua dissoluta? mentem, inquam, meam, quæ imbecillitate corporis simul euasit imbecilla, vt diuino vestro satisfacere desiderio. Id quidem, quod sperastis, præstiti, aut parum abest, quin id sim assecutus? vestra est hæc, & non mea gloriatio, qui me ad hoc induxistis, & nostram planè resolutam & imbecillam ac defectam ætatē, vestra ad Deum fiducia roborastis. Sin autē à scopo procūl aberrauimus, indignitatis nostræ infelicitati id est attribuendum, quæ ita multitudine malorum est conturbata, vt ne in precibus quidem possim iusti munus implere. Sed quomodo cūq; res se habeat, Gloria principij experti patri, & coæterno filio, & qui cum eis est coæternus, diuino & bono spiritui, vni diuinitati in Trinitate, quæ non potest diuidi, quæ vitam præbet omni spiritui, & ab omni creata natura colitur & adoratur nunc & semper, & in secula seculorum,
Amen.

THEODORI DAPHNOPATI ENCOMIUM
SANCTI ET MAGNI APOSTOLI CHRISTI PAULI,

975

collectum ex diuersis Orationibus Diui Chrysostomi & encomijs,
quæ fecit in magnum Paulum. Habetur autem in Si-
meone Metaphrasæ.

Vniuersa quidem lex encomiorum, & omnis oratio composita arte ^{Cap. 1.}
Oratorum, à splendoris sanctorum vincitur magnitudine: maxi-
mè autem, quæ de diuinis & principibus habetur Apostolis. ^{Quantum}
enim alios, martyres, inquam, & iustos gloria & honore, & a- ^{Apostoli et}
pud Deum propinquitate superant, tanto etiam sunt superiores le- ^{teris Sanctis}
ge encomiorum eorum decertationes, & ea, in quibus alijs ante- ^{superiora.}
cellunt: quòd humanam rationem superant & cogitationem, quæ
pro vniuerso orbis terrarum certamina susceperunt, & quæ præclare gesserunt. Quæ-
obrem vestrum veluti placantis desiderium, etiam si cœptum sit audax, cum eorum
laudes verbis studeremus extollere: cogitasse autem id planè fieri nò posse, nec à
nobis esse suscipiendum, ex ijs, quæ à diuino Patre, & melle fluente Chrysostomo va-
riè dicta sunt, moralibus, inquam, orationibus & suasionibus, sermonibusq; & enco-
mijis, & ijs, quæ sunt aliter ab eo laborata: id quod est vtile (vt par est) eligentes & in vnâ
harmoniam & consonantiam componentes: eis vnum ex omnibus encomium obtu-
limus: eisdem (vt semel dicam) dictionibus, quoad eius fieri potuit & sententijs & ver-
bis id ornantes.

Sic autem habet; Apostolicorum quidem actuum inscriptionis totum iam vobis ^{Cap. 2.}
debitum exolumus. Deinceps autem erat consequens, libri aggredi principium; & di- ^{Acto. 1.}
cere, quidnam sit illud: Primum quidem verba feci, ô Theophile, de omnibus, quæ le-
sus cœpit facere & docere: Sed Paulus non finit nos vt hoc ordine consequentiæ, ad
se & ad recta eius facta linguam nostram vocans. Cupio enim videre ipsum vinctum
introduci Damascum; non catena ferrea; sed voce Domini. Cupio videre ipsum ^{Acto. 9.}
tunc hunc, inquam, magnum piscem, qui mare vniuersum agitauit, qui fluctus innu-
merabiles excitauit in Ecclesiam. Cupio videre eum vinctum non hamo, sed verbo
Domini. Nam quomodò quidam piscator sedens super altam petram, & ex alto te-
nens arundinem, hamum mittit in mare: ita etiam noster Dominus, qui piscatum o-
stendit spiritalè, sedens tanquàm in alta petra caelorum, tanquam hamum vocem illà emit-
tens desuper, & dicens: Saule, Saule, quid me persequeris? sic cepit hunc magnum piscem. ^{Ibidem.}

Quis enim illum crudelem & inhumanum, & persecutorem, & blasphemum, & ^{Cap. 3.}
Ecclesiam sic vastantem, vt etiam domos ingrediens traheret viros & fœminas, & o-
mnia confunderet & perturbaret, sustinuisse, si non repente eum Rex noster transf-
mutasset, & ad se reduxisset? Etenim discipuli quoque, vbi eum vidissent affuisse, timore
affecti horrebant, & ne eum quidem audebant adspicere: & quando rursus fuit ex a-
micis, eundem metum ostendebant. Si eum ergo timebant etiam reconciliatū, si fuisset
inimicus & hostis, quid non fecissent? Ego autem quid agam? Necesse est, vt maxi-
ma fugiam celeritate; ne si me rursus apprehenderit, abducatur à proposito. Scitis enim
quòd cum sæpè mihi aliò eunti, & ad aliud conuerso occurrisset, me in media detinuit
oratione; & sic cepit, vt in ea persuaserit finire orationem.

Hic ergo beatus Paulus, qui vniuersum orbem terræ illuminauit, in tempore voca- ^{Cap. 4.}
tionis aliquando est excæcatus: sed illius excæcatio facta est totius orbis terræ illumi-
natio. Quoniam enim malè videbat, eum Deus rectè excæcavit, vt vtiliter adspiceret. ^{Cur cæcitate percussus Paulus.}
Et quoniam Dei Ecclesiam summe persequabatur, & erat adeò vehemens & alienus
à congressione, accipit frenum vehementius; ne si eum abduceret impetus illius ani-
mi alacritatis, non obediret ijs, quæ dicebantur; & vt sciret, cum quo bellum gereret:
quem non solum punientem, sed neq; beneficio afficientem ferre potest. Neq; enim
eum obcæcauerunt tenebræ, sed lux modum excedens ei offudit tenebras.

Si nos ergo bellum circumsisteret barbaricum, & in acie hostes maximam exhibu- ^{Cap. 5.}
issent molestiam: deinde Imperator hostium, qui innumerabiles admouebat ma-
chinas, & nostra omnia confundebat, multo quæ tumultu & turba replebat, & ipsam
minabatur se urbem diruturum, & igni mandaturum, & nobis intētabat seruitutem,
repente à nostro Rege ligatus in urbem duceretur captiuus, nò omnes cum fœminis

Nnnn 2 & infan.

& infantibus exiliffemus ad illud spectaculum? Cū autem nunc quoque est bellum conflatum, Iudæis omnia perturbantibus, & ad oppugnandam Ecclesiam machinas omnes adhibentibus, hostium verò caput est Paulus, qui omnia magna facit & dicit, qui omnia permiscet & perturbat, eum autem alligauit Dominus noster Iesus Christus Rex noster, non egrediemur omnes ad hoc spectaculum? vt videamus eum duci captiuum? Etenim Angeli è cælis videntes eum vincitum introduci, exultabant? non quoniam videbant eum vincitum, sed quoniam mente agitabant, quod homines è vinculis esset liberaturus? non quoniam eum manu duci cernebant, sed quoniam intelligebant, quàm multos ille homines esset è terra in cælum deducturus? non quoniam eum lumine orbatum adspiciebant, sed quoniam cogitabant, quàm multos ille esset e. ducturus è tenebris.

Cap. 6.
Psal. 106.

Propterea ego quoq; alijs omnibus dimissis, ad Paulum exilire contendo. Paulus enim, & Pauli desiderium coëgit nos hunc facere saltum. Quis loquetur potentias tuas, Domine? Quoniam non fuisisti Paulum latere, quoniam talem virum ostendisti orbi terræ. Laudauerunt te omnes Angeli vno animo, quādo astra fecisti, & quando Sol è sed non sic, vt quando Paulum ostendisti vniuerso orbi terræ. Propterea terra fuit ce. lo latior, quoniam hic est latior solari luce? Et hic quidem Sol cedit nocti, ille autē superauit diabolum. Et hic quidem in alto fertur, & deorsum immittit radios: ille autē infernè oriens, non medium cæli & terræ luce impleuit: sed & os aperuit, & Angelos magna impleuit voluptate. Si enim propter vnum peccatorem poenitentiam agentē est gaudium in cælis, ipse verò exprima concione venatus est quinque viros, quos myriades? quem admodum superiores virtutes gaudio non implebit infinito? Quid autem dico? Sufficit Paulus solum modò loquendo ad efficiendum, vt cæli exultent & lætentur. Quid enim est huius visceribus feruentius, qui totum orbem terræ percurrit tractus, lapidibus appetitus? vt vincit & vincitos solueret, & ad se traduceret?

Cap. 7.
Labores S.
Pauli.

Neque enim tanquam pugnans sic res confecit, sed tanquam ad promptam & paratam veniens victoriam, sic erexit trophæa? destruens, diruens, deiciens diaboli munitiones, & machinas dæmonum. Et neque parum quidem respirabat, ab his ad illos, & rursus ab illis ad alios transfiliens, tanquam optimus aliquis Imperator? quotidiè trophæa erigens & victorias, vel potiùs horis singulis. Tunica enim sola indutus veniens in aciem? cum ipsis viris capiebat vrbes aduersariorum? telaque & lanceas. Et omnia lingua Pauli, Solum enim loquebatur, & illius verba, quasi ignis fluxiones in hostes incidentes, fugabant quidem dæmones? & eos, qui ab ipsis detinebantur, homines ad ipsum deducebant. Quando enim malum illum eiecit dæmonem, quinque praestigatorum & maleficorum hominum cōuenientes myriades? combusserunt libros artis magicae? & transierunt ad veritatem. Et quomodò cum in bello turris cecidit, aut deiectus fuit tyrannus? qui cum illo erant, omnes abiectis armis accurrunt ad Imperatorem? ita etiam tunc factum est. Eiecto enim dæmone, obsessi omnes cum libris abiectis, vel potiùs dissiuissent ad Pauli pedes concurrerunt.

Cap. 8.

Acto. 14.
13.
16.

1. Reg. 17.

Ille autem tanquam vno exercitu dirigens aciem aduersus orbem terræ, nusquam cōsistebat, sed tanquam alatus esset quispiam omnia faciebat? Et nunc quidem claudum corripiebat? nunc autem alium orbabat, magum, inquam. Et nec in carcere quidem inclusus quiescebat? sed illic quoq; custodem carceris ad se traduxit? efficiens illam pulchram captiuitatem. In admiratione habetur Dauid, qui Goliath vno solo deprimit lapide? sed si quis præclara Pauli facta examinauerit, & cum facto illius pueri comparauerit, quantum interest inter pastorem & Imperatorem, tanta est inter hunc & illum differentia. Hic enim non lapidem iaciens prostrauit Goliath, qui percipitur intelligentia? sed solum loquens, perfregit vniuersam diaboli cateruam. Et tanquam leo rugiens, & flammam lingua emittens, sic inuadendo erat omnibus intolerabilis, & in omnem partem assidue transiliebat. Ad hos currebat, ad illos veniebat? ad hos transibat, ad illos resiliebat, vento inuadens celerius, & perinde ac domum vnam, aut nauigium vnum, gubernans vniuersum orbem terræ? & eos quidem, qui submergebantur, sursum attrahens? eos verò, qui caligabāt, cōfirmans? nasas adhortas, ceruicibus imminens, proram circumspectans, funes tendens, remum tractans, velum trahens, cælum suspiciens.

Cap. 9.

Ipse denique erat omnia, & nauta, & gubernator, & qui proram regit, & velum? & nauigium, & omnia patiens, vt mala solueret aliorum. Et quomodò quidam athleta ipse luctans, currens, pugnis decertans? aut miles muros oppugnans, pedes, manus conferens, & nauali pugnans certamine, nullum non pugnae genus obibat, & ignem
spira-

spirabat, neq; vllus poterat ad eum accedere, vno corpore totum orbem terræ occupans, & vna lingua omnes fundens ac fugans. Non sic multa tubæ irruerant in lapides vrbs Hierichonting, & eos diruebant, vt vox Pauli, quæ resonabat, humi diabolicas deiecit munitiones, & ad se traduxit * auersarios. Et per fenestram demissus fuit è pariete, vt ab inferiori loco sursum transmitteret eos, qui humi sunt abiecti.

Atque famem quidem, & sitim, & nuditatem, & naufragia, & merus, & insidias, & carceres, & plagas, & alia omnia, quæ sustinuit beatus Paulus propter prædicationem, nihil arbitror oportere dicere. Sufficiebat enim, vnumquodq; eorum ad valde conturbandam & frangendam sanctam illam animam. Quando autem dicit, Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non accendor? hoc est, quod omnium maximè perpetuam & intolerabilem ei præbebat animi ægritudinē. Si enim in vnoquoq; eorum, qui scandalizabantur, ipse accendebatur, non poterat ardor ille extingui ex illius anima. Non deerant enim, qui scandalizabantur, & igni præbebant materiam. Videre autem Iudæos non credentes, quamnam cum vel paruam sinebat habere dilationem doloris & ægritudinis? Optare enim, inquit, anathema esse à Christo pro fratribus meis, cognatis meis secundum carnem, qui quidem sunt Israëlites. Quod autem dicit, est eiusmodi, Mihi esset optabilius in gehennam incidere, quam Israëlitas videre non credentes. Qui autem in gehenna elegit supplicium, vt possit omnes Iudæos adducere, clarum est, quòd qui hoc non fuit assecutus, ijs, qui puniebantur in gehenna, vitam egit grauiorem.

O ardentem amorem charitatis. Qui aduersus ignem fuit audax Paulus, qui adamantinus, qui firmus & validus, qui immobilis, qui inflexibilis, qui dicebat? Quis nos separabit à charitate Christi? afflictio, an angustia, an fames, an persecutio, an nuditas, an periculum, an gladius? qui in terra & mari suam ostendebat audaciam, qui adamantinas irridebat mortis portas, is postquam vidit lachrymas quorundam dilectorum, adeò fuit fractus & contritus, vt ne celaret quidem affectionem, sed statim diceret, Quid facitis flentes, & cor meum conterentes? O miraculum. Non contriuit eum abyssus aquarum, & pauca eum lachrymæ contriuerunt & fregerunt. Quid facitis flentes, & conterentes cor meum? Quid dicitis? Dic mihi, Adamantinam illam animam potuit contere lachryma? Certè, inquit, magna est enim vis charitatis. Ea me vincit & superat. resisto enim omnibus, præterquam charitati.

Audite quicumq; ne pecunias quidem propter Christum despiciatis, immò verò propter vos ipsos & stupetis, Pauli amorem in Christum cogitantes & admirantes. Neq; enim Christum sic diligebat propter ea, quæ sunt Christi, sed propter ipsum res illius. Et vnum solum timebat, ne excideret ab ea, quæ est in illum, charitate. Hoc enim erat ei vel gehenna terribilius, sicut etiam in ea manere vel regno optabilius. Quando ergo ille propter Christi desiderium vel in gehennam non recusat incidere, & à regno excidere, si vtraq; hæc essent proposita, nos autem ne præsentem quidem vitam despiciamus, sumus ne digni vel illius calcis, cum tantum absumus ab eius animi magnitudine? Si enim, qui vnus domus tantum curam gerit, etsi habeat procuratores, ministros, & œconomos, sæpenuerò ne respirat quidem propter curas, cum nemo sit, qui ei molestiam exhibeat? qui non vnus domus, sed ciuitatum, & populorum, & gentium, & vniuersi deniq; orbis terræ curam gerit, suntq; tot & tanta negocia, & tam multi, qui insultant & obsunt, idq; cum sit solus, & tot & tanta patiat, & tantam curam gerat, quantam nec pater filiorum, cogita quid sustinuit?

Si quis vult diligere germanè & sincère, & scire vim charitatis, currat ad eius alumnus beatum Paulum, & ille eum docebit, quantum sit certamen ferre separationem à dilecto, & quanto animo opus habeat. Hic enim, hic, qui carnem exuerat, & corpus deposuerat, & orbem terræ ferè nuda obièrat anima, & omnem perturbationem ex animo expulerat, & in corporum virtutum imitabatur impatibilitatem, alia quidem omnia ferebat facillè, tanquam patiens in alieno corpore & carceres, & catenas, & abduktiones, & flagella, & minas, & mortem, & omne genus supplicij, ab vna autem se paratus animi, quæ ab eo diligebatur, adeò fuit confusus & conturbatus, vt in qua dilectum speras se visurum non inuenit, ex ciuitate protinus recesserit. Quid hoc, o beate Paule? ligno quidem alligatus, & carcerem habitans, & flagris cæsus, & in tergo sanguine circumfluens, & mysterijs initiabas & baptizabas, & offerebas sacrificium, & neminem despiciebas, qui esset saluus futurus? Cum venisses autem in Troadem & terram inuenisses purgatam, & paratam ad excipienda semina, tantum lucrum eiecisti è manibus, et statim resiliisti? Certè, inquit, magna enim me inuasit tyrannus animi æ-

gritudine, & meum animum valde confudit Titi absentia, meq; sic vicit & superauit, ut cogerer hoc facere.

- Cap. 14. Vidisti quam sit magnum certamen dilecti ferre separationem, quam res sit molesta & acerba, quam excelsio opus habeat & iuuenili animo? Neque enim sufficit ijs, qui diligunt, solum esse victos animo, neque eo sunt contenti ad consolationem, sed etiam corporea opus habent presentia, & si hoc non adfuerit, non recisa est parua pars latitiae. Vis scire, quam pulchra sint arma ad attrahendos fratres, etiam si sint infideles? esse mitem, & mansuetum, & facile moribus. Audi quid dicat Paulus, ad iudicem ingrediens infidelem, ab eo iudicandus; Beatum me existimo, qui sum a te iudicandus. Hae autem dicebat, non ei adulari, absit, sed volens lucrifacere per mansuetudinem. Quamobrem eum etiam ex parte lucrifecit? & iudice m cepit is, qui existimabatur tunc esse condemnatus; & Pauli esse victoriam ipse, qui erat victus, alta voce cofitetur, praesentibus omnibus, dicens; Propemodum mihi persuades, ut sim Christianus. Quid ergo Paulus? Optarim ego non solum te, sed etiam omnes, qui ad sunt, hoc esse, q ego sum.
- Acto. 26. Atque in multis quidem locis sunt multa signa Pauli miraculorum? sed non sunt tam desiderabilia, quam stigmata; & non tam in scripturis quidem delectat facies miracula, quam male patiens, flagellatus, tractus, lapidibus appetitus. Lapidantes enim eum, inquit, traxerunt extra ciuitatem. Et rursus. Cum eum flagellassent, & multas ei plagas imposuissent, coniecerunt in carcerem. Quanta gloriatio, quanta voluptas, quantus honor, quantus splendor, scire se esse victum propter Christum? Sed vide rem admirabilem. Et commotus est, inquit, carcer, alligato Paulo, & omnium vincula sunt relaxata. Vidisti vinculorum naturam vincula resolutentem? Expergefactus autem custos carceris, cum vidisset ianuas apertas carceris, stridit gladio se erat interfecturus. Quid ergo Paulus? Clamauit magna voce, dicens? Nihil tibi mali feceris? vniuersi enim hic sumus.
- Cap. 16. Vides quam hic sit a vana gloria & superbia alienus; & quam beneuolus? Non dixit Propter nos haec facta sunt; sed tanquam vnus ex victis, dicit? Omnes enim hic sumus. Si enim tacuisset; & non per magnam vocem manus illius continuisset, enssem pergitur transgisset. Clamauit autem, quoniam in interiorem carcerem erat coniectus. Contra te ipsum, inquit, hoc fecisti; cum interius conieceris eos, qui te sunt liberaturi a periculo. Vidisti quam sit benignus; & quam hominum curam gerat Paulus? Maluit ipse esse victus & periclitari, quam illum despiciere pereuntem. Quomodo autem miles aliquis habens vniuersum orbem terra contra se bellantem, & se in medijs versans hostium ordinibus, & nihil graue patiens; ita etiam Paulus solus inter barbaros & inter Graecos, vbique terrarum, & vbique in mari se ostendens, mansit inextinguibilis. Et quomodo scintilla in stipulam & foenum incidens, ea, quae vruntur, transmutat in suam naturam? ita hic quoq; omnes inuadens, traducebat oes ad veritatem.
- Cap. 17. Quem non obtusefecisset potentia vinculorum, beato Paulo impostorum, quod qui eum vinxerant, eos ad pedes victi duxerit, & illos ei subiunxerit? Procidit enim, inquit, custos carceris ad Pauli pedes, & qui erat solutus, iacebat ad pedes victi; & qui vinxerat, rogabat victum, vt solueretur a metu. Dic mihi? Non tu vinxisti? non in interiorem coniecisti custodiam? non pedes ligno constrinxisti? Cur tremis? Cur tu multuaris? cur lachrymaris? cur enssem strinxisti? Nesciebam, inquit, Christi victorum tantam esse potentiam. Quid dicis? Accepit potestatem caelos aperiendi; & non erat a perturus carcerem? Soluit eos, qui victi erant a demonibus; & erat ferrum eum super raturum? Qui ligatas itaq; soluebat animas, corpus suum soluere non potuisset? Qui per suas vestes alios ab illis soluebat vinculis, & liberabat a demonibus; ipse per se non soluit? Propterea primum fuit victus, & tunc soluit victos; vt scias quod Christi serui victi, maiorem habent vim, quam soluti. Sic enim praclariores ostenduntur sancti vires, quando vel victus vincit solutos.
- Cap. 18. Quando ergo is, qui est victus, non solum seipsum soluit, sed etiam solutos; quisnam est vnus murorum? quidnam accepit commodi ex eo, quod ad interiorem coniecerit custodiam? cum aperuerit etiam exteriorem? Vis scire, quanta res sit catena ferrea, propter Christum corpori serui eius imposta? Audite beatum Paulum de hoc ipso gloriantem, & dicentem; Rogo ergo vos ego victus in Domino. Magna est & insignis dignitas regni & consularis; est autem omnium maxima, esse victum propter Christum. Nihil enim est aequè praclarum, ac victus propter Christum, ac catena imposta sanctis illis manibus. Hoc est longè praclarior & magnificentior, quam esse Apostolum, quam doctorem, quam Euangelistam. Si quis diligit Christum, nouit id, quod dicitur.
- Si quis

Vis catena.
rum Pauli.
Eph. 4.

Nota quae
hic dicuntur.

Si quis vehemēti ardet amore Domini, & nouit vim vinculorum, maluerit esse vinc-
 tus propter Christum, quā cælos habitare. Fortē enim est hoc quoq; præclarus,
 quā sedere à dexteris eius? & magnificentius iudicandum, & beatius, q̄ sedere super
 duodecim sedes. Si quis mihi daret optionem, aut vniuersi cæli, aut illius catenæ, qua
 Pauli vincitæ sunt manus, illā ego præponerem. Si quis me collocaret, aut suprà cum
 Angelis, aut cum Paulo vincito, carcerem elegissem. Si quis me faceret, aut confessorē
 illarum, q̄ sunt circa thronum, potestatum, aut eiusmodi vincitū, mallem esse talis vin-
 ctus. Nihil enim melius, quā malē aliqd pati propter Christum. Si quis mihi daret, vt
 mortuos suscitaret, nō hoc elegissem, sed catenam. Etenim nihil est illa catena beatius.

Vellem nunc esse in illis locis, in quibus manent illa vincula, & videre catenas,
 quas timent quidem & horrent demones, reuerentur autem Angeli. Si ab Ecclesia.
 sticis curis essem remotus, & haberem corpus robustum ac validum, non recusarem
 tantam suscipere peregrinationem, vt viderem catenas & carcerem, in quo vincitū
 erat Paulus. Si quis mihi concederet, vt viderem Paulum ē cælo despicientem, & vo-
 cem emittentem, aut ē carcere, mallem ē carcere. Qui enim sunt in cælo, ad eum ve-
 niunt, quando est in carcere. O beata vincula, o beatas manus, quas ornauit illa cate-
 na, qua Paulo est imposta? Non erant tam venerandæ eius manus, quæ Lystris clau-
 dum excitauerunt, quā quæ erant circundatæ vinculis. Act. 14.

Si fuisset ego illis temporibus tunc ego eas maximē essem complexus, & meis pu-
 pillis impositissem. Nō cessassem deosculari manus, quæ dignæ sunt habitæ, quæ pro
 meo Domino vincirentur. Non tam beatum esse censeo, quod raptus fuerit in tertiu
 usque cælum, & in paradysum, quā quod coniectus sit in carcerem. Non tam cum
 beatum pronuncio, quod verba audierit, quæ homini loqui nō licet, quā quod vin-
 cula sustinuerit. Etenim sunt hæc illis quoq; multo maiora. Est enim mihi magis ex-
 petendum, vt malē patiar pro Christo, quā vt honorer à Christo. Cap. 21.

Hoc Paulus quoq; cogitans dicebat, vt est verisimile; Si ipse qui propter me factus
 est feruus, & gloriam exinanijt, non existimabat se vnquam tam esse in gloria, quā
 quando pro me fuit crucifixus, quid me non oportet pati? Audi enim eum dicentem;
 Glorifica me tu pater. Quid dicis? Ad Crucem duceres cum latronibus & sepulchro-
 rum effossoribus, vt sceleratorum & execrandorum hominum mortem subeas, es cō-
 spicendus, & alapas subiturus; & hæc gloriam vocas? Certē, inquit. Nam pro his, quos
 diligo, hæc patior, & hæc meritō esse gloriam existimo. Si ergo Dominus meus, qui
 miseros dilexit & miserabiles, eam rem vocat gloriam, & eam præfert gloria, quæ est
 in sede paterna, multo magis ego hæc debeo putare gloriam. Cap. 22.

Sic Pauli anima nihil est beatius. In quibusnam autem gloriatur? In vinculis, in affli-
 ctionibus, in catena, in stigmatibus. Vado enim inquit, Hierosolyma alligatus spiritu,
 qua in ea euentura mihi sunt, ignorans, nisi quod spiritus sanctus per omnes ciuitates
 mihi protestatur, dicens, quod vincula & afflictiones Hierosolymis me manent. Pro-
 pter hoc ergo, vt vinciar propter Christum, vt moriar propter ipsum. Non solum e-
 nim alligari, sed etiam mori paratus sum propter nomē Domini mei Iesu. Quid hoc
 ergo est? Non erubescis, non vereris orbem terræ captiuus obiens? non times ne quis
 Deum tuum damnet imbecillitatis? ne quis propterea non accedat? Non talia sunt,
 inquit, mea vincula? sciunt, inquit, respicere vel in regnis. Vt vincula mea, inquit, ma-
 nifesta fierent in omni Prætorio, & multi ex fratribus in Domino, consiliis meis vincu-
 lis, multo magis sine metu auderent verbum Dei loqui. Philip. 1.

Vides vinculorum maiorem potentiam, quā mortuorum resurrectionis? Vin-
 ctus fuit Romæ, & plures attraxit. Vincitū fuit Hierosolymis, & vincitū concionans
 Regem obstupescit, & Præsidem metu affecit. Metu enim affectus eum dimisit. Vin-
 ctus nauigauit, & naufragium prohibuit, & sedauit tempestatē. Cum esset ipse in vin-
 culis, illud venenatum eum tetigit animal, & eo illa scoccidit. Vide autem hoc ubiq;
 fieri. Nam cum multas ei plagas imposuissent, & esset vincitū, idq; rursus validē (eum
 enim in interiorem coniecerant custodiam) vel in his tunc valdē securus, media no-
 ctē, quando idē remissi dormiunt, canebat & Deum laudabat. Quid hac anima esse
 possit magis adamantinum? Cogitabat enim pueros quoque in igne cecinisse & in for-
 nace. Fortē enim ratiocinabatur. Ego nihil tale passus sum. Dan. 3.

Sed rectē faciens oratio, me ad alia rursus eduxit vincula, & alium carcerem. Quid
 agam? Volo tacere, sed nō possum. Inueni alterum carcerem, illo multo mirabiliore.
 Sed nunc arrectis mihi adeste animis, perinde ac si nunc incipiam orationem, mentē.
 que adhibete alacrem & vegetam. Volo orationem abrumpere, ea autē non p̄mittit.

Non possum quiescere, non possum tacere: multa me circumfluunt. Nescio quid primum dicam, quid secundum. Quamobrem rogo, ne quis à me postulet ordinem. Magna est rerum cognatio. Longa fuit Pauli catena; & diu nos detinuit.

Cap. 26.

Sed non propterea tacebo. Si enim ipse in carcere non tacuit, nec in flagellis, ego filebo sedens, cum dies sit, & loquens in magna animi quiete & relaxatione? Et quomodo hoc fuerit consentaneum. Quis enim non stupeat, quis non admiretur, vel potius, quis pro dignitate stupeat & admiretur, nobilem illam, & magnitudine celo parum Pauli animam, quod vincus & inclusus, & tanto interuallo disunctus, scripsit ad Philippenses? Scitis enim, quantum sit spatium inter Romam & Macedoniam. Sed neque viae longitudo, neque temporis diurnitas, neque molestia ac turba negotiorum, neque periculum & mala frequentia, neque aliquid aliud charitatem & memoriam expulit discipulorum? sed de eis omnibus in animo cogitabat, & non tam catenis vincæ erant eius manus, quam desiderio discipulorum alligata erat & fixa anima. Et quomodo Rex, qui thronum manè ascendit, & sedit in aula regia, protinus innumerabiles undique, accipit epistolas: ita ille quoque, sedens in carcere, tanquam in aula regia, longè plures frequenter accipiebat, & mittebat literas ijs, quæ ubique erant, gentibus, ad illius sapientiam de suis rebus omnia referentibus. Et eo plura, quam Imperator, administrabat negocia, quo maius ei creditum fuerat Imperium.

S. Paulus vincus, scribit ad Philippenses.

Cap. 27.

Paulus vincus Nerone sublimior.

O Pauli potentiam! Implicatus erat catenis, & diademate redimitum Neronem feriebat. Sordidis erat indutus pannis, ut qui habitaret carcerem? & magis quam pura, omnes conuertebat ad vincula sibi imposita. Super terram stabat retentus, & deorsum intuens? & eo dimisso, qui erat in curru aureo, omnes illi attendebant: adque meritò erat enim visitatum spectaculum, videre Imperatorem in albo curru sedentem? hoc autem erat nouum & admirabile? videre captiuum æquè liberè alloquentem Imperatorem, atque Imperator seruum vilem & miserabilem.

Cap. 28.

Magna circumstitebat multitudo, & erant omnes serui Imperatoris? admirabantur autem eum, non suum dominum. Verum enim uerò non animaduvertebant se leonem laudare ex unguibus? cum oporteret dicere ea, quæ verè erant. Quam uerò ea sunt? Ea, quæ sunt in cælis. Quando ueniet cum Rege cælorum, cum præclaro curru? quomodo tunc Nero sedebit mœstus & tristis? Si enim nondum erat tempus coronarum, & athleta tantum est honorem consecutus? quando ueniet athleta, quanto honore fruetur? Erat inter alienos hospes & peregrinus, & si in tanta tunc habetur admiratione? quando fuerit inter suos, quid non boni consequetur? quid non participabit? quid non adipiscetur?

Cap. 29. S. Paulus plus honoris est consecutus, quam Imperator res.

Nullus Romæ Imperator tantum est honorem assecutus, quantum Paulus. Sed Imperator quidem foris iacet alicubi? Paulus autem tenet medium ciuitatis, tanquam regnans & uiuens. Si autem hic ubi sustinuit persecutionem, & ubi fuit vexatus & agtatus, tantum est honorem consecutus? quando ueniet, quid erit? Si ubi erat tabernaculorum opifex, fuit adeò splendidus? quando ueniet, splendore contendens cum radijs solis, quid erit? Si cum tanta humilitate tantam superauit magnificentiam? quando ueniet, quid erit? Res non licet effugere. Quis non pudore afficitur, quod tabernaculorum opifex in maiore fuerit honore, quam is, qui in maiori habitus est admiratione, quam omnes Reges? si autem hic ea facta sunt, quæ sunt supra naturam? in futuro quanto magis?

Cap. 30. Alexander Magnus.

Quid in mundi gloria est Alexandro gloriosius? aut quid sublimius? Non uiuus multa magna gessit & præclara? Non & gentes, & vrbes subiegit? & bella multa uicit & prælia, & erexit trophæa? Non existimatus est esse Deus tertiusdecimus à senatu Romanorum? sed quod uiuus quidem bella rectè gereret, & uictorias obtineret, cum & Rex esset, & exercitus haberet, nihil mirum? Post mortem autem & sepulturam, ubique & in terra, & in mari quotidie tam multa facere, hoc est, quod maximam affert admirationem. Vbi enim est (dic mihi) corpus Alexandri? ostende mihi & dic diem, in quo decessit. Sed non potueris. Pauli enim & præclarum corpus uiderit, qui ad maximum regiam uenit ciuitatem? & illustrem eius mortis diem uniuersus orbis terre celebrat? Et res quidem illius, etiam sui ignorant? res autem huius sciunt etiam barbari? & Christi serui sepulchrum est regis atrijs splendidius. Nam ipse quoque, qui est indutus purpura, uadit corpus illius complexurus, & fastu deposito, consistit orans mortuum, tanquam defensoris eget is, qui est redimitus diademate. Idque uideris non solum Romæ fieri, sed etiam Constantinopoli. Etenim hic quoque magnum Constantinum

Pauli festus dies.

tinum se magno honore esse affecturum existimauit filius, si eum deponeret in vestibus piscatoribus. Et hi quidem, tanquam loci domini, tenent interiora? illi autem tanquam accola & vicini, satis habuerunt, si ianua aulae eis attribueretur. Et Reges quidem ministrorum & famulorum? qui sunt autem subiecti, tenent locum Regum.

Quis nunc mihi dederit, vt Pauli circumfundar corpori, & sepulcro affigat, & viderem puluerem illius corporis, per quod peruasit vniuersum orbem terrarum? quod, quod deierant, Christo suppleuit? quod stigmata portauit? quod praedicationem vbique seminauit? Puluerem corporis, per quod Christus est locutus, lux illuxit quouis fulgore lucidior? & vox illuxit quouis tonitruum daemonebus terribilior? Neque enim tonitruum est tam nobis terribile, quam illa vox fuit daemonebus. Si enim horrebant eius vestes, vocem quoque multo magis. Huius oris vellem videre puluerem, per quod Christus magna locutus est, & arcana, & maiora, quam per seipsum? per quod beatum illum verbum est locutus, vellem esse anathema pro meis fratribus? per quod locutus est coram Regibus, & non erubuit? per quod fugiebant daemones, non solum loquentem audiens, sed etiam cum procul essent? per quod composuit omnia, quae sunt in terra, quin etiam ea, quae sunt in caelis, quomodo voluit administrare, illic ligans & soluens quos volebat? pro sibi data potestate.

Quis mihi ostenderit puluerem Pauli cordis, quod in vnoquoque eorum, qui peribant, inflam mabatur? & infantes abortiuos iterum parturiebat? Hoc desiderarem videre vel dissolutum, quod est caelis sublimius, orbe terrarum latius, radio splendidius, igne calidius, adamante validius? quod nouam vixit hanc vitam, nempè nostram. Vno enim iam non ego, viuit autem in me Christus, inquit. Fuit ergo cor illius cor Pauli, & tabula sancti spiritus, & liber gratiae? quod dignum fuit habitum, vt Christum amaret, vt nemo alius? quod mortem despiciebat & gehennam, & contere batur à fraternis lachrymis. Quid enim facitis flentes, inquit, & conterentes cor meum? Vellem videre puluerem manuum Pauli, quae erant in catena? per quarum impositionem suppeditabatur spiritus, per quas diuinae scribebantur literae. Vidistis enim, inquit, quod literas ad vos scripsi manu mea? manus illas, quas cum vidisset viperas, cecidit in rogam.

Vellem videre puluerem oculorum, qui pulchrè fuerunt occaecati, qui rursus adspexerunt ad salutem orbis terrarum? qui digni sunt habiti Christum videre in corpore. Vellem illorum quoque pedum videre puluerem, qui orbem terrarum obierunt, & non fuere defatigati? qui in ligno vincti erant, quando fuit terrae motus in carcere, qui tam habitabilem, quam inhabitabilem orbis regionem peruasferunt. Et quid opus est dicere singula? Vellem illum ipsum videre leonem spiritalem. Quomodo enim leo ignem ex oculis emittens in greges vulpium? ita in daemonebus & philosophorum irruerat cateruam? & tanquam aliquod fulmen immissum irrumpebat in turmas diaboli. Neque enim diabolus aduersus eum prodibat in aciem, sed vsque adeo timebat & tremebat? vt si vel umbram vidisset, & vocem audiisset eminus, protinus aufugeret.

Cogitate & stupete, quale sit Roma visura spectaculum, Paulum repente surgentem è capsula cum Petro, & se extollentem, vt Christo fiat obuiam? quale donum sit Roma ad Christum missura? quibusnam sit duabus coronis redimita, quibusnam sit aureis cincta catenis. Caelum non est tam splendidum, quando Sol emittit radios, quam ciuitas Romanorum has duas emittens lampadas per vniuersum orbem terrarum. Quam ergo oratio sufficiat pulchris Pauli factis enarrandis? Aut quamnam poterit lingua consequi huius encomia? Siue enim Prophetae praeclearum aliquid effecerunt, siue Patriarchae, siue iusti, siue Apostoli, siue Martyres, haec omnia Paulus adeo sum me habet comprehensa? vt nullus magis illorum possederit id, quod habebat, bonum.

Quando ergo quaecunque sunt bona inter homines, ita vna comprehendit anima, & omnia insigniter? non solum autem quae sunt hominum, sed etiam quae Angelorum, quomodo assequemur laudum magnitudinem? Qua non ergo fuerimus digni condensatione, si cum vnus homo omnia in se bona sit complexus, nos ne minimam quidem eius partem imitari studeamus? Nam ex multis quidem alijs rectè factis habetur Patriarcha in admirationem? maximè autem ex eo, quod suum sacrificauit filium. Isaac vero propter patientiam, quod cum à suis expelleretur finibus, non restitit, sed suis omnino cessit possessionibus, donec eorum, qui ei molestiam afferebant, iniustam satiauit cupiditatem. Porro autem Iacob quoque propter fortitudinem atque patientiam? Et Dauid propter mansuetudinem? Et Elias, quod fuerit zelo percitus pro Domino.

Sed

Cap. 31.
Nota de factis
cris reli-
quijs.

Rom. 9.

Cap. 22.
2. Cor. 11.

Galat. 2.

Act. 21.

Galat. 6.
Act. 28.
Act. 9.
Cap. 33.

Cap. 34.

Nota de
tor.

Cap. 35.

Gen. 22:1.

31.
3. Reg. 19.

Cap. 36. Sed quid cum Paulo fuerit conferendum, qui hæc omnia simul insigniter est complexus? Neque enim ipse sacrificauit filium, sed seipsum sacrificauit millies. Nec ex proprijs solum fuit expulsus finibus, sed & terram, & mare, & Græciam, & Barbariam, & vniuersam, vt semel dicam, terram, quantum Sol adspicit, obijt, tanquam alatus, tractus, verberatus, lapidibus appetitus, quotidie moriens? Neque bis septem annos seruauit, æstu diei adustus, & frigus noctis perpeius? sed totam vitam transgens in fame & nuditate, catenisque, carceribus, insidijs & periculis. Lenitatem verò & mansuetudinem quis magis quidem, immò verò quis æquè atque Pauli anima? vtraque hæc factis rectè præstitit? Si autem eius zelum adspexeris, tantum videbis eum superare Eliam, quantum ille fuit alijs Prophetis superior. Sed Iohannes quidem comedit locustas & mel agreste? hic autem versabatur in medio orbe terrarum, sicut ille in deserta solitudine? locustas quidem & mel agreste non comedens? sed hac longè frugaliorem sibi mensam apponens, & nec necessarium quidem habens alimentum, propter studium prædicationis.

Cap. 37. Malac. 3. Matt. 11. Restat deceterò, vt eum exæquemus Angelis. Nemo autem id, quod dicimus, nimè arguat audacia. Si enim Iohannem scriptura vocauit Angelum? quid mirum, si eum, qui est omnium præstantissimus, contulerimus cum illis potestatibus? Etenim quidam sit homo, & quanta sit nostræ naturæ nobilitas, & quantæ virtutis sit capax hoc animal, maxime omnium hominum ostendit Paulus. Et nunc stat, ex quo factus est, clara voce Dominum defendens aduersus eos, qui nostram reprehendant constitutionem? & ostendens inter Angelos & homines non multum interesse, si nobis velimus attendere. Non aliam enim sortitus naturam, neque aliam adeptus animam nec alium mundum habitans? sed in eadem regione, legibusque & moribus educatus, omnes homines superauit, qui fuerunt, ex quo nati sunt homines. Et quomodo mortuus in mortuum fuerit immobilis? ita natura insultus accuratè sapiens, in nulla re humani aliquid vnquam passus est.

Cap. 38. Si ergo Paulus, qui tot rebus rectè gestis erat præclarus, & tanquam Angelus videbatur in terra, quotidie studebat lucrifacere, & stare in acie aduersus pericula veritatis, & sibi merces colligere spirituales, & nunquam consistere? quænam fuerit relictæ nobis excusatio, qui non solum sumus vacui omnibus rectè factis, sed etiam tam multis subiecti delictis, quorum si vel vnum nobis adsit, sufficit ad nos deducendos in barathrum perditionis? & nihil studij ponimus, vt ea saltem corrigamus? tantum abest, vt virtutis opera attingamus? An non erat ille eiusdem, cuius nos sumus, naturæ? Incendor enim huius viri desiderio, & idè non cesso circa idem assidue versari? & tanquam ad exemplar aliquod archetypum ad eius animam intuens, considero vitiorum despicientiam, insignem magni fortisque animi virtutem, amoris in Deum ardorem? & valdè miror, quemadmodum in vniuerso quidem virtutum coetu vnus homo volens se rectè gesserit, nostrum autem vnusquisque ne in re quidem qualicūque se velit rectè gerere.

Cap. 39. Quis nos liberabit à supplicio inuitabili, cum Paulus tantam ostenderit virtutem? qui est eiusdem nobiscum naturæ particeps, qui est obnoxius eidem animi perturbationibus, qui conflictatus est cum tanta temporum difficultate, & quotidie, vt semel dicam, trahebatur, lacerabatur, & publicè conuellebatur ab ijs, qui bellum gerebant aduersus prædicationem? Ne autem ex nostra lingua audiat aliquis, quæ hic beatus rectè gessit, magnique & excelsi animi virtutem, quam quotidie ostendit pro prædicatione Euangelij, necesse est ipsum audire dicentem? In eo autem, quod audet aliquis (in insipientia dico) audeo & ego.

Cap. 40. Considera pium & religiosum animum? Non solum audaciam rem vocat, sed etiam insipientiam, nos erudiens, non temerè absque necessitate, nemine cogente, gloriose proferre, quæ à nobis facta sunt, si aliqui ex nobis inuenti fuerint, qui aliquid boni fecerint. Hebræi sunt, & ego? Israelitæ sunt, & ego? Semen Abraham sunt, & ego. Propter hoc, inquit, sibi placent, & se magnificè circumspectiunt. Ne existiment nos his defici? Nam nos quoque sumus eorundem participes. Deinde subiunxit, Ministri Christi sunt? Despiens loquor, Plus ego.

Cap. 41. Pauli in ges modestia. Hic mihi contemplare beatæ huius animæ virtutem. Quoniam enim & audaciam & insipientiam vocauit id, quod ab eo factum est, etiam si esset ad tantam redactus necessitatem, ne sic quidem contentus fuit ijs, quæ dicta sunt? sed quando erat ostensurus se eos longè superare, ne quis existimaret eum hæc loqui inductum nimio sui amore, rursus vocat insipientiam id, quod à se dicitur, propemodum dicens, An non scio me

rem facere, quæ vulgò fit, & quæ me non decet? Sed me cogit multa, quæ eò me impu-
lit, necessitas. Quare mihi, inquit, ignoscite loquenti verba insipientia.

Huius vel vmbra saltem nos imitemur, qui tam multa peccatorum onera habe-
mus imposta. O sepè, si paruum aliquid rectè geramus, ne hoc quidem sustinemus re-
condere intra cordis penetralia? sed propterea quòd hominum venemur gloriam, id
gloriosè traducimus. & in medium proferimus, & propter intempestiuas has nugas
nos Dei priuamus remuneratione. Sed non sic ille beatus? sed cum dixisset, Plus ego
enumerat deinceps ea, quæ fortiter gesserat, & dicit: In laboribus abundantius, in pla-
gis supra modum, in mortibus frequenter. Quid dicis? Nouum quid est & admirabile
id quod à te dicitur. Licèrne mortem sepè subire? Cerrè, inquit, si non experientia qui-
dem, at voluntate? docens nos, quòd assidue talia adibat pericula propter prædicatio-
nem, quæ mortem ei pariebant. Sed Dei gratia in ipsis medijs periculis conseruabat
athletam, vt ad discipulos magna ex eo rediret vtilitas.

Id autem rursus, quod deinceps subiungitur, vt semel dicam, obscurat omnia, quæ
dicta sunt. Quis enim, inquit, est infirmus, & ego non sum infirmus? Quis scandaliza-
tur, & ego non vrò? Papè, quanta est huius viri benignitas & beneuolentia, quanta vi-
gilantia, quanta sollicitudo? Caius nam matris sic dissecabantur viscera, eius filio fe-
bricitante, & in lecto iacente, vt hic sanctus pro his, qui erant in vnoquoq; loco infir-
mi, magis erat infirmus & pro ijs, qui scandalizabantur, vrebatur? Considera enim
mihi emphasim dictionis. Non dixit, Quis scandalizatur, & ego nõ crucior? Sed vrò,
inquit, nobis intensum dolorem significas & mirum in modum ostendens, se int rin-
secus inflammari & accendi pro ijs, qui patiuntur scandala.

Scio me extendisse orationem in magnam longitudinem. Sed nescio quomodo
cum incidissem in diuitias rectè factorum huius sancti, tanquam ab aquarum vehe-
mentissimo impetu lingua mihi trahebatur. Quamobrem in hoc loco sistens oratio-
nem, rogo vestram charitatem, vt eum assidue in mente circumferatis? & hoc assidue
cogiteris, quòd cum eandem, quam nos, haberet naturam, & esset subiectus ijsdem affe-
ctionibus, essetq; eius studium vile & abiectum, vt qui pelles confueret, & staret in offi-
cina, postquam se voluit dedere virtutis laboribus, & se dignum reddere, qui susciperet
Spiritus sanctum, largam munificentiam fuit consecutus à superis? Quam detur no-
bis consequi gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi? Cui gloria & potentia
cum Patre & sancto Spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum nunquam de-
sinentium, Amen.

DE CASSIO NARNIENSI EPISCOPO, AVTHORE S. GREGORIO PAPA.

EQVE hoc Petre sileam, quod multi nunc, qui hinc de Nar-
nienſi ciuitate adſunt, mihi ſedulò reſtificantur. Eodem
nanque Gotthorum tempore, cum præſatus rex Totila
Narnijs veniſſet, ei vir vitæ venerabilis Caſſius eius vrbiſ
Epiſcopus, occurrit. Cui quia ex conſperſione ſemper fa-
cies rubere conſueuerat, hoc rex Totila non conſperſio-
nis eſſe credidit, ſed aſſiduæ potationis, eumq; omnimodò
deſpexit. Sed omnipotens Deus, vt quantus vir eſſet qui
deſpiciebatur, oſtenderet, in Narnienſi campo, quò rex ad-
uenerat, malignus ſpiritus coram omni exercitu eius ſpa-
tharium inuaſit, eumq; vexare crudeliter cœpit. Qui cum
ante regis oculos ad venerandum virum Caſſium fuiſſet

adductus, hunc ab eo vir Domini, oratione facta, ſigno Crucis expulit: qui in eum in-
gredi ulterius non præſumpſit. Sicq; factum eſt, vt rex barbarus ſeruum Dei ab illo ià
die veneraretur ex corde, quem deſpectum valdè iudicauit ex facie. Nam quia virum
tantæ virtutis vidit, erga eum illa mens efferæ ab elationis faſtu detumuit.

Item ex eiusdem Homilia 37. in Euangelia.

AVditiſ dicentem Dominum, fratres chariſſimi. Aut quis rex iturus committe.
rebellum aduerſus alium regem, nõne ſedens priùs cogitat, ſi poſſit cum de.
cem millibus occurrere ei, qui, cum viginti millibus venit ad ſe? Alioquin adhuc illo
longè